

ΑΠΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΠΙΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ἄρθ. 12.)

(1848 Ιούνιος.)

Ο ΑΙΓΟΘΗΛΑΣ.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ὑπῆρχε γνωστὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ κλίσεως εἰς τὸ νὰ θηλάξῃ τὸ γάλα τῶν αἰγῶν, διὸ καὶ ἐκλήθη παρὰ μὲν τῶν Ἑλλήνων Αἰγοθήλας, παρὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων Caprimulgus· καὶ τὴν σήμερον δὲ ἀκόμη ὁ Αἰγοθήλας ὑπάρχει γνωστὸς ἐν τῇ Ἑλλάδι ὀνομαζόμενος ὑπὸ μὲν τῶν ποιμένων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους *βυζαντι-*

ἀρης ὑπὸ δὲ τῶν τῆς Κρήτης *βυζαντακας*, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ φυσικῇ ἱστορίᾳ ὀνομάζεται *Parus Caudatus*.

Καὶ ἔχει μὲν τὸ μέγεθος τῆς σεισοπυγίδος, ἀλλὰ τὸ ῥάμφος αὐτοῦ εἶναι βραχὺ μὲν καὶ πλατὺ κατὰ τὴν βάσιν, ὅξυ δὲ κατὰ τὴν ἄκρην, ὡς ἐπὶ τῆς παρούσης εἰκονογραφίας φαίνεται. Τὰ δὲ πτερὰ αὐτοῦ εἶναι κατὰ μὲν τὸ ἐπάνω μέρος

Ο ΟΡΑΓΚΟΥΤΑΝΟΣ Η ΤΡΩΓΛΟΔΥΤΗΣ ΠΙΘΗΚΟΣ.

Ἐκ πάντων τῶν ζῶων μόνοι οἱ Πιθήκοι δεκνύουσιν ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος, τῶν κινήματων καὶ τινῶν ἔξεων μεγάλην πρὸς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ὁμοιότητα· ὑπάρχει μάλιστα ἐν ἐκ τῶν πολλῶν εἰδῶν τῶν πιθήκων, οὕτω διαφέρον τῶν ἄλλων, καὶ τοσαύτην ἔχον ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε δικαιολογεῖ σχεδὸν τὴν ἰδέαν τινῶν, οἵτινες ἐγνωμοδότησαν ὅτι, ἐὰν θεωρήσωμεν ὅλα τὰ ἔμφυχα ὡς τεταγμένα τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀποτελοῦντα τὴν μεγάλην ἅλυστον τῶν ὄντων, ὁ Ὅραγκουτάνος θέλει λογισθῆ ὁ κρῖκος, εἰ οὐ ὁ ἄνθρωπος συνέχεται μετὰ τῶν ἀλόγων ζῶων.

Τὸ ζῶον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατήντησε πολὺ σπάνιον καὶ δὲν εὑρίσκεται πλέον, εἰμὴ εἰς τὰ ἄσκη τοῦ Βορνέου, νήσου τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν καὶ εἰς τινὰ μέρη τῆς ἐσωτερικῆς Ἀφρικῆς, εἶναι τοσοῦτον ἄγριον, ὥστε, ἐπειδὴ σπανίως καὶ δυσκόλως ἐξημεροῦται, οἱ φυσιολόγοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ περιγράψωσιν ἀκριβῶς ὅλα τὰ ἴθη καὶ ἔξεις αὐτοῦ.

Καὶ τὸ μὲν ἀνάστημα τοῦ Ὅραγκουτάνου εἶναι πέντε ἢ ἕξ Γαλλικῶν ποδῶν, ἢ δὲ φυσιογνωμία ἔχει τι σοβαρὸν καὶ κατηφές, ὅπως ἐξιδιάζον καὶ οὐδεμίαν ἔχον σχέσιν πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τὰ τῶν λοιπῶν πιθήκων χαρακτηριστικά. Καὶ

οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ κεῖνται πολὺ πλησίον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου ἢ δὲ βῖν ἐξέχει πολὺ ὀλίγον τῆς ἐπιφανείας τοῦ προσώπου καὶ συνίσταται σχεδὸν εἰς μόνους τοὺς πλατεῖς βόθωνας τοῦ ζώου, ἀπέχοντας ἱκανῶς τοῦ στόματος καὶ προχωροῦντας μέχρι τοῦ μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν διαστήματος, ὀδόντας δὲ ἐντελῶς ὁμοίως πρὸς τοὺς τοῦ ἀνθρώπου· διότι ἔχει ἐξ ἐκείνου μέρους τέσσαρας μὲν τομῆς, δύο δὲ κυνόδοντας, τέσσαρας μυλόδοντας καὶ ἕξ τραπεζίτας. Ὁ Ὅραγκουτάνος ἐπὶ μὲν τοῦ προσώπου δὲν ἔχει τρίχας· ἔχει δὲ μόνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ περὶ τῶν γνάθων, ἀπὸ τῶν ὧτων κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Τὰς δὲ χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἔχει μικροὺς καὶ στενοὺς καὶ τὰς μὲν κνήμας ἰσχνὰς, τοὺς δὲ βραχίονας ὑπὲρ τὸ μέτρον μακροὺς καὶ κρεμαμένους μέχρι τῶν γονάτων, τὴν δὲ κοιλίαν ἐξωγκωμένην καὶ στρογγύλην· ὅλην δὲ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος κεκαλυμμένην ὑπὸ μαλλιω- τῶν ἀραιῶν τριχῶν.

Οἱ μακροὶ καὶ μυώδεις βραχίονες τοῦ ζώου τοῦτου, οἱ νευρώδεις καὶ διὰ μαύρων ὀνύχων ὠπλισμένοι αὐτοῦ δάκτυλοι, οἱ τε εὐλύγιστοι αὐτοῦ πόδες, δυνάμενοι νὰ στραφῶσι τοιοῦτοτρόπως, ὥστε οἱ παρσοὶ τῶν ποδῶν ν' ἀντικρίζωσιν ὁ εἰς

πρὸς τὸν ἄλλον, ἀποκαθιστῶσιν αὐτὸ ἐπιτηδεύτατον εἰς τὸ ν' ἀνέρπη εἰς τὰ δένδρα· αὕτη δὲ ἡ κατασκευὴ, ἡ τοσοῦτον βοηθοῦσα τὸν Ὅραγκουτάνον πρὸς τὸ ἀνέρπειν, προξενεῖ τὸ βᾶδισμα ἐπιβλαβές καὶ ὀχληρὸν εἰς αὐτόν· διὸ καὶ βαδίζει πάντοτε μετὰ βᾶθου ἐν τῇ χειρὶ καὶ στρέφον τοιοῦτοτρόπως τοὺς πόδας, ὥστε ἐγγίξει ἐπὶ τῆς γῆς μόνα τὰ ἄκρα· ὅταν δὲ περιπατῆ ἄνευ βᾶθου βαδίζει τετραποδιστί, ἀλλὰ μεταχειριζόμενος τὰς χεῖρας μᾶλλον ὡς βακτηρίας, ἢ ὡς πόδας, καὶ κρατῶν κλεισμένας τὰς παλάμας· ἔχει δὲ ὄτα πλατεῖα καὶ μεγάλα, χεῖλη λεπτὰ καὶ τὴν γλῶσσαν ὀμαλήν.

Ἡ μεγάλη αὕτη πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότης τοῦ ζώου ἔδωκεν εἰς αὐτὸ τὴν ὀνομασίαν τοῦ ἀγρίου ἀνθρώπου· πολλοὶ μάλιστα ἐπίστευσαν, ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ἀνθρώπινον φυλὴν, ἂν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἐξωτερικόν, ὁ Ὅραγκουτάνος παρτηρούμενος μετὰ προσοχῆς διαφέρει τοῦ ἀνθρώπου κατὰ πλείστα διακριτικὰ γνωρίσματα· ἐπειδὴ οἱ μὲν ὀφθαλμοί, ὡς εἶπομεν, κεῖνται πολλὰ πλησίον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ἔχει δὲ τὸ μέτωπον πολλὰ μικρόν, καὶ τὸν πώγωνα μὴ ἀποκυρτούμενον πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ὡς ὁ τοῦ ἀνθρώπου· τὴν δὲ βῖνα μόλις διακρινόμενήν, τὸ δὲ στόμα πολὺ μάλιστ' ἔχει καὶ ἐξέχον· καὶ τοὺς μὲν μικροὺς πολλὰ βραχεῖς, τοὺς δὲ βραχίονας πολλὰ μακροὺς, τοὺς ἀντίχειρας πολλὰ μικροὺς καὶ τοὺς πόδας ὁμοίους πρὸς μακρὰς καὶ στενὰς χεῖρας· κατὰ δὲ τὸ ἐσωτερικόν ἢ διαφορὰ εἶναι προφανεστάτη· διότι ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει δώδεκα, ὁ Ὅραγκουτάνος ἔχει δεκατρεῖς πλευρὰς, οἱ δὲ σπόνδυλοι τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ εἶναι πολὺ βραχυτέροι τῶν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅστ' αὐτῆς λεκάνης πολὺ πλέον πεπυκνωμένα, τὰ δὲ νεφρὰ στρογγυλότερα.

Ἄν δὲ καὶ ὁ μὲν ἐγκέφαλος τοῦ Ὅραγκουτάνου ἔχει τὸ σχῆμα καὶ ὄγκον τοῦ ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου, ἢ δὲ γλῶσσα καὶ ὅλα τὰ ὄργανα τῆς φωνῆς εἶναι ἀπαρallάκτως τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὅμως ὁ Ὅραγκουτάνος οὐτε συλλογίζεται, οὔτε ὀμιλεῖ καὶ μάλιστα εἰς μὲν τὸν νοῦν, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ δύναμις εἶναι πολὺ κατωτέρα πολλῶν ἄλλων ἐπίσης ἀλόγων ζῶων· ὅσον δὲ ἀποθλίπει τὴν φωνήν, ἐκβάλλει σπανίως διακεκομμένας τινὰς καὶ ὀξείας φωνὰς, ὁμοίως πρὸς τὸν ἦχον πρίονος σχίζοντος ξηρὸν ξύλον. Ὅθεν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἂν καὶ ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὸ ζῶον τοῦτο ἀνθρώπινα ὄργανα, ἠρνήθη ὅμως εἰς αὐτὸ τὸν νοῦν καὶ τὸν λόγον, καὶ τοῦτο μόνον τὸ παράδειγμα ἐφαρκεῖ διὰ νὰ συγχύσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν μωρὰν ἰδέαν τῶν διίσχυριζομένων φιλοσόφων, ὅτι ὁ λόγος καὶ αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ὕλικου ἡμῶν ὀργανισμοῦ.

Οἱ Ὅραγκουτάνοι ζῶσιν ἀγεληδόν, καθὼς ὅλα τὰ ζῶα τὰ ἑσπερημένα ὑπὸ τῆς φύσεως ἀμυντικῶν ὄπλων καὶ μὴ δυνάμενα νὰ ζῶσιν ἀπὸ τῆς ἄγρας· τρέφονται δὲ ἐκ καρπῶν, ριζῶν, ἀρωματικῶν χόρτων, καὶ ὠν τῶν πτηνῶν, καὶ ἀποστρέφονται τὴν ἐκ κρέατος τροφήν· κατασκευάζουσι καλύβας ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τῶν μᾶλλον μεμονωμένων θράχων καὶ συνεννοῦνται πολλάκις διὰ νὰ προσβάλωσι τὸν κοινὸν ἐχθρὸν, ἔχοντες ὡς ὄπλα βόπαλα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται μετὰ μεγάλης ἐπιτηδεότητος· ἐνίοτε δὲ ἀρπάζουσι γυναικας καὶ παῖδας, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν κάμνουσι κἀνὲν κακόν, ἀλλὰ μάλιστα περιποιοῦνται καὶ προμηθεύουσιν εἰς αὐτοὺς ἄφθονον τροφήν.

Ὁ Φυσιολόγος Βυρῶνος, ὅστις εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον ἐν τῶν ζῶων τούτων, περιγράφει αὐτὸ ὡς ἀκολούθως.

« Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ, λέγει, ἦτο κατηφής, τὸ δὲ βᾶδισμα σοβαρὸν, τὰ κινήματα τακτικά, τὸ δὲ ἦθος ἡμερον καὶ πολὺ διαφορετικόν τοῦ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῶν Πιθήκων· νευμά τι ἢ λόγος ἐξήρκει διὰ νὰ κάμῃ τὸν Ὅραγκουτάνον νὰ ἐνεργήσῃ τὸ προστατόμενον. Εἶδον τὸ ζῶον τοῦτο νὰ προτείνῃ τὴν χεῖρα πρὸς χειριετισμὸν τῶν ἐρχομένων νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτὸ, νὰ περιπατῆ σοβαρῶς μετ' αὐτῶν ὡς σύντροφος, νὰ κἀίηται εἰς τὴν τράπεζαν, νὰ ξεδιπλόνῃ τὸ χειρόμακτρον, νὰ ἀπομάσῃ οἱ αὐτοῦ τὰ χεῖλη, νὰ μεταχειρίζεται τὸ κοχλιάριον καὶ τὸ δίκαννον διὰ νὰ φέρῃ τὰ φαγητὰ εἰς τὸ στόμα, νὰ χύνη τὸ ἴδιον τὸ ποτόν εἰς τὸ πότήριον, νὰ συγκρούη μετὰ τοῦ προσκαλοῦντος αὐτὸ εἰς πρόποσιν, νὰ φέρῃ μόνον ἐπὶ τῆς τραπέζης ὅλα τὰ διὰ τὸ τέιον ἀναγκαῖα, νὰ ἐτοιμάζῃ αὐτὸ μόνον, νὰ βάλῃ ζάχαριν καὶ νὰ ἀφίνη νὰ κρυώσῃ ὀλίγον διὰ νὰ πῖνῃ αὐτὸ· δὲν ἔβλαπτεν οὐδένα, ἐπιγρίαιε μάλιστα τοὺς πάντας εὐσχήμως καὶ ἠὺχαριστεῖτο εἰς τὰς περιποιήσεις ὄλων. Καὶ ἔτρωγε μὲν ἐξ ὄλων τῶν φαγητῶν, ἀλλ' ἐνησμενίζετο πολὺ εἰς τοὺς ὀρίμους καὶ ξηροὺς καρπούς· ἔπινε δὲ οἶνον ἀλλ' εἰς μετρίαν ποσότητα, ἐπρότιμα δὲ τοῦ οἴνου τὸ γάλα καὶ τέιον καὶ ἄλλα γλυκὰ ποτὰ, ἠγάπα πολὺ τὰ ζαχαρωτὰ καὶ ἐπειδὴ ἔπασχεν ἀπὸ συνεχῆ βήχρα ἢ μεγάλη πρὸς αὐτὰ κατάχρησις συνέτρεψε πολὺ εἰς τὸ νὰ συντέμῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. »

ΠΕΡΙ ΕΓΓΑΣΤΡΙΜΥΘΙΑΣ.

Οἱ ἱατροὶ τῶν Ἑλλήνων ὀνόμασαν κατ' ἀρχὰς ἐγγαστριμύθους ἀσθενεῖς τινὰς ὁμιλοῦντας κεκλεισμένῳ στόματι, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ λέξεις φαίνονται ὡς ἐξερχόμεναι ἐκ τῆς κοιλίας αὐτῶν (Γαλην. ἐν Γλωσῇ Ἰπποκράτ.). ὁ Ἰπποκράτης

ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησας νὰ μὲ ἀκούσης, ἔπρεπεν ἡ φύσις αὐτὴ καὶ ἡ ἰδέα σου καρδιά νὰ σὲ τιμωρήσωσι.

Καὶ ὁ Σαβῶθ ἔργησε τότε νὰ ἀκέπτεται, καὶ νὰ γίνεταί τοῦ λοιποῦ ἐργατικὸς καὶ φιλόπικρος μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας ὑστερον ὠδήγησεν αὐτὸν ὁ Χιλλὲλ εἰς τερπνὴν τινα καὶ εὐφορὸν κοιλάδα παρὰ τὰς ὄχθας καθαροῦ ῥύακος, δι' εὐόσμων ἀνθέων καὶ θάμνων διαβρέοντος ἰσοῦ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος, ἡ εἰκὼν τοῦ ἐργατικῷ βίου, ἄρα καὶ τοῦ ἰδικοῦ σου ἡ φύσις, ἥτις σὲ ἐνουθέτησεν, αὐτὴ καὶ νῦν ἄς σὲ ἀνταμείψῃ· ἔτι δὲ καὶ ἡ καρδιά μου, εἶπεν ὁ νεανίας, καὶ τοῦ διδάσκαλου μου ὁ ἔπαινος. * * *

ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΕΚ ΧΡΥΣΟΥ ΣΚΕΥΩΝ.

Διὰ τοῦ λεγομένου χρωματισμοῦ τῶν ἐκ χρυσοῦ σκευῶν καὶ διαφόρων τῆς πολυτελείας ἀντικειμένων δύναται νὰ δώῃ τοιοῦτον χρῶμα, ὥστε ἠθελέ τις νομίζει ὅτι εἶναι κατεσκευασμένον ἐκ καθαρωτάτου χρυσοῦ, ἐνῶ τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα μὲν 1/2 τοῦ βάρους τοῦ χρυσοῦ ἐμπεριέχουν. Τοιαῦτα σκευὴ κατασκευάζονται ἐν γένει ἐκ μίγματος συνισταμένου ἐξ ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ· τὸ πρὸς χρωματισμὸν μίγμα συντίθεται ἐκ δύο μερῶν νίτρου, ἐνὸς μέρους κοινῷ ἄλατος καὶ ἐνὸς στυπτηρίας· τὰ ἄλατα ταῦτα διαλύονται εἰς τὸ τριπλάσιον ὕδατος· ἐὰν τὰ χρυσὰ σκευὴ ἐντεθῶσιν εἰς ταύτην τὴν ζέουσαν διάλυσιν καὶ ἀφελῶσιν ὀλίγα τινα λεπτά, μέχρι τῶν 25 λεπτῶν, ἀνοίγεται τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ καὶ τὰ τοιαῦτα σκευὴ ἀποκαθίστανται ὅλως διόλου ὅμοια τῶν ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ κατασκευασθέντων· μετὰ τὸ τέλος τῆς εἰρημένης πράξεως ἐκβάλλονται τὰ σκευὴ ταῦτα ἐκ τοῦ ρευστοῦ τούτου, ἀποπλύνονται εἰς καθαρὸν ὕδωρ καὶ τέλος στυπνώνονται· τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀποκτώνται ποικίλως χρωματισμένα σκευὴ δηλαδὴ βαθύτερα καὶ ἀνοικτότερα· μολοντοῦτο δι' αὐτῆς τῆς πράξεως ὁ ἀγοραστὴς ἀπατάται νομίζων ὅτι ἀγοράζει σκευὴ ἐκ καθαρωτάτου χρυσοῦ, ἐνῶ πολλάκις ταῦτα δὲν ἐμπεριέχουν πλεοντερον τοῦ τρίτου ἢ τεταρτημορίου τοῦ ὀλικοῦ βάρους· τὸ δὲ φαινόμενον ὅτι τὰ ἐξ ἀκαθάρτου χρυσοῦ κατεσκευασμένα φαίνονται ἀνωτέρας ποιότητος, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ πρὸς χρωματισμὸν χρῆσιμον ρευστὸν διαλύει ἐκ τοῦ χρυσούχου μίγματος μόνον τὸν χαλκὸν καὶ τὸν ἄργυρον, οὐχὶ δὲ τὸν χρυσόν· καὶ ἂν τέλος ἐφαρμοσθῇ ἡ στυλβωσις, ἢ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ συνίσταται.

Ἐπιπλέον δὲ νὰ σημειώσῃ ὅτι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν σκευῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ ἀργύρου, ὅταν ἐπιπέσει ἐπὶ αὐτὰς ἡλιακὴ ἀκτίς, ἐκπέμπεται ἡμιερθεῖον φῶς, ὅπερ ἐκπέμπεται καὶ ἀπὸ τοῦ καθαροῦ χρυσοῦ.

ΕΙΚΟΝΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.

Ἡ ἀναχώρησις τοῦ Αἰνείου ἀπὸ τῆς Τροίας.

Κατὰ μὲν τὸν ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ Διονύσιον (α) ὁ Αἰνείας υἱὸς τοῦ Ἀγχίσιου καὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἀρχηγὸς τῶν πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἰλίου ἐκ τῶν πόλεων Δαρδάνου καὶ Ὀφρυνίου ἐλθόντων Τρώων, κατ' ἦν νύκτα οἱ μὲν λοιποὶ Τρῶες καταληφθέντες ἀπροσδοκῆτως ἐσφάζοντο ἐν ταῖς εὐναῖς αὐτῶν, τὸ δὲ κάτω μέρος τῆς πόλεως ἐπυρπολεῖτο, εὖτος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ αἰσθανθέντες τὴν ἐφοδὸν τῶν Ἑλλήνων, κατέφυγον καὶ κατέλαβον τὴν Ἀκρόπολιν ὠχυρωμένην διὰ τείχους· βλέπων δὲ ὁ Αἰνείας ὅτι οὐδ' ἐνταῦθα ἠδύνατο ν' ἀνέξῃ εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν Ἑλλήνων, ἔφυγεν ἐκ τοῦ ὀπισθεν μέρους τοῦ τείχους, φέρων μετ' ἑαυτοῦ τὸν γηραιὸν πατέρα Ἀγχίσιον, τοὺς ἐρστούς Θεοὺς, τὴν γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ εἴ τι ἄλλο πολύτιμον εἶχεν.

Κατὰ δὲ τὸν Οὐγγίλιον (β) ὁ Αἰνείας ἀφ' οὗ κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην νύκτα ἐπολέμησεν ἡρωϊκῶς, ἰδὼν ἐπὶ τέλος ὅτι οὐδέμια ὑπελείπετο ἐλπίς σωτηρίας, λαθὼν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν πατέρα Ἀγχίσιον μετὰ τῶν ἐφεστῶν Θεῶν καὶ τὸν υἱὸν Ἀσκάκιον ἐκ τῆς χειρὸς παρακολουθούσης καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Κρεούσης, ἐξέφυγε τῆς Τροίας· ἀλλὰ φθάσας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Δήμητρος καὶ μὴ βλέπων τὴν Κρέουσαν ἐπακολουθούσαν, ἀποθέσας ἐκεῖ τὸ πολύτιμον αὐτοῦ φορτίον ἐπέστρεψε πρὸς ζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν τῆς ἰδίας συζύγου. Τὸ δὲ φάσμα τῆς Κρεούσης ἐμφανισθὲν ἐπληροφόρησεν αὐτὸν ὅτι ἡ Ἥρα ἀφῆρπασεν αὐτὴν, μὴ ἐπιτρεπόντων τῶν Θεῶν νὰ παρακολουθῆται τὸν Αἰνεῖαν εἰς τὰς περιπλανήσεις καὶ τοὺς κινδύνους αὐτοῦ, καὶ ὅτι προορίζεται εἰς αὐτὸν ἄλλη βασιλικὴ σύζυγος ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, βασιλείου καὶ ἀνάπαυσις.

Ἐπιστρέψας λοιπὸν καὶ ἀναλαθὼν τὸν πατέρα Ἀγχίσιον, καὶ τὸν υἱὸν Ἀσκάκιον μετὰ τῶν ἐφεστῶν Θεῶν ἐξηκολούθησε φεύγων καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι φθάσας μέχρι τῆς Θράκης ἐτελεύτησεν ἐκεῖ· οἱ δὲ, ὅτι διαπλεύσας τὸν Ἑλλήσποντον κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον Παλλήνη κατήχησεν εἰς Ἰταλίαν καὶ λαθὼν εἰς γυναῖκα τὴν Λατινίαν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Λατίνου ἐβασιλευσεν ἐκεῖ· πολεμῶν δὲ κατὰ Μαζέγγου βασιλέως τῶν Τούσκων καὶ νικηθεὶς ἐφονεύθη παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς Νουβίκης, ὁ δὲ Ἀσκάκιος διεδέχθη τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ἡ παρούσα εἰκονογραφία παριστᾷ τὸν Αἰνεῖαν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκ Τροίας φυγῆς, φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν

(α) Ῥωμαϊκὴ Ἀρχαιολογία βιβλ. Δ. Σελ. 46.

(β) Αἰνεΐδης βιβλ. Β. Σελ. 2. 2.

Ἡ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΙΝΕΪΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΟΙΑΝ.

κτώμεν δύναμιν πρὸς τὸ πράττειν τὸ ἀγαθόν, τρέφοντες ἐνλο-
 μύχως σταθερὰν πίστιν εἰς τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην. Ἐπὶ
 τούτου τοῦ ἀφελοῦς οἰκοδομήματος ἐπαναπαύεται ὁ ὀφθαλμὸς
 τοῦ Μίωνλου με φιλόστοργον εὐαρέσκειαν ἐν ταύτῃ τῇ ἀορά-
 τῃ ἐκκλησίᾳ ἐνασμενίζεται ὁ Παντοδύναμος νὰ κατοικήῃ ἐν
 αὐτῇ τέλος ἀναγγέλλεται πρὸς τὸν ἔξω κόσμον διὰ τῶν εὐ-
 σεβῶν καὶ εὐεργετικῶν τοῦ ἀνθρώπου πράξεων, καὶ ἡ δύνα-
 μίς του ἐξέρχεται ἐκαῖθεν καὶ προσκαλεῖ πάντας τοὺς ἀνθρώ-
 πους πρὸς ἀγιασμόν καὶ δικαιοσύνην. Ἐν τῇ πίστει ταύτῃ

πάντες οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἐν. Ἡ προσευχὴ εἶναι ὁ κα-
 θρέπτῃς, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐν τῷ σκότει ἐλέπομεν τὸν Θεόν.
 Διὰ τοῦτο οὕτῃ θέτει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἄμεσον μετὰ τοῦ Θεοῦ
 συνάσειαν. Ἡ ἀγάπη καὶ τὸ σέβας εἶναι δύο ἄμματα ἐπὶ ἐ-
 νὸς μέλους. Τὸ νὰ διορθῶμεν τὴν θρησκείαν διὰ τοῦ λο-
 γικοῦ μοι φαίνεται ἀπαράλλακτον, ὡς νὰ ἤθελον νὰ κανονίσω
 τὸν ἥλιον μετὰ τὸ οἰκιακὸν μου ξύλινον ὠρολόγιον.

N. A. T.

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΥΓΛΩΤΤΙΑΣ.

Συγγραμματα ἐκ τοῦ προηγουμένου Ἀρ. θμοῦ.

Ο Αἰσχίνης καὶ Δημοσθένης μόνοι ἐπισύρουν εἰς ἐαυ-
 τὸς πᾶσαν τὴν προσοχὴν ἡμῶν, διὰ τοῦτο εἶναι οἱ μόνοι

ἔξοχοι διδάσκαλοι οἱ εἰς τὸ ἔπακρον τῆς δόξης τῶν Ἑλλη-
 νικῶν ῥητορείαν ἀνυψώσαντες, καὶ τὰ μόνα ἀληθῆ πρωτότυπα
 καὶ ἃ ὀφείλει νὰ διαμορφῶται ὁ τῆς ἀγορᾶς ῥήτορ. Ἀπριεῖς
 ἐκτιμητῆς τῶν ῥητορικῶν πονημάτων ὁ Κικέρων, ὅστις ἐφί-
 σε νὰ γνωρίσῃ τόσον πολὺ τὰ ἔργα τοῦ ῥητορᾶς, ὅμιλεῖ πάν-
 τοτε μετὰ μεγάλου θαυμασμοῦ περὶ τῶν λόγων τοῦ Δημο-

σθένους, καὶ ἐν διαστάξει νὰ ὀνομάσῃ αὐτὴν ῥήτορα τέλειον
 καὶ ἀνεκδέα· ὁ δὲ Κοῦντιλιανὸς ἀποκαλεῖ αὐτὸν πρώτιστον
 τῶν ῥητόρων καὶ τρόπον τινα κανὼνα τοῦ καλῶς λέγειν. Ὁ
 Λογγίνος, Ἐρμογένης καὶ πάντες οἱ Ἕλληνας ῥητοροδι-
 σκαλοὶ καὶ ὑπὲρ πάντας μάλιστα ὁ ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ Διο-
 νύσιος, οὐδέποτε παύονται ὑπερβυκωμιάζοντες τὴν τολμήν,
 τὴν ἰσχύν, τὸ πῦρ καὶ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τῆς Δη-
 μοσθενικῆς εὐγλωττίας, ἀδιακίπως δὲ ἀποθλιέπουσιν εἰς τοὺς
 λόγους αὐτοῦ ὡς εἰς ἀληθῆ παραδείγματα πάσης ῥητορικῆς
 ἀρετῆς. Κιθόλου δὲ ἅπαντες Ἕλληνές τε καὶ Ῥωμαῖοι, ἀρ-
 χαιοὶ τε καὶ νεώτεροι, τοσοῦτον προέβησαν εἰς τὰ περὶ Δη-
 μοσθένους ἐγκώμια ὥστε καὶ μόνον τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ
 Βαβυρίον τὸν Μάξιμον διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος
 τὴν ἰδέαν ἐντελοῦς μὴ περαιτέρω εὐγλωττίας, ἂν δὲ καὶ οἱ
 ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων οὕτω κρῖνουσι περὶ Δη-
 μοσθένους, οὐδὲν ἦρτον ὅμως πάντες ὁμοφώνως παραχωροῦ-
 σιν εἰς τὸν Αἰσχίνην τὰ δευτερεῖα τῆς ῥητορικῆς.

Οἱ τρεῖς εἰς ἡμᾶς περισσώδεις λόγοι αὐτοῦ, δικαίως θεω-
 ροῦνται ὑπὸ τοῦ Φωκίου ὡς αἱ τρεῖς χάριτες, καὶ οὗτοι μόνον
 ἀρκοῦσι νὰ δώσωσιν ἔξοχον ἰδέαν περὶ τῆς εὐγλωττίας αὐ-
 τοῦ καὶ δύνανται πῶς νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀντικείμενον
 παραλληλισμοῦ τῆς Δημοσθενεῖος εὐγλωττίας, εἰς τὸν μὴ
 θείοντα ν' ἀκολουθῆ κατὰ γράμμα τὸς ἀρχαίους.

Κιθόλου ὁ Αἰσχίνης εἰς τοὺς σωζομένους αὐτοῦ λόγους ἔχει
 ἀρίστην οἰκονομίαν· ἐκθέτει μετὰ σαφηνείας καὶ διακρίσεως τῶν
 κυριωτέρων περιστάσεων τὴν διήγησιν τῶν γενομένων, δεικνύει
 αὐτὰ ἐναργῶς, καὶ καθιστᾷ τὸν λόγον πιθανόν καὶ ἀξιόπι-
 στον· ἀλλ' ὁ Δημοσθένης σιγῶν πρὸς τὸ ἴδιον ὄφελος ὄλα
 τὰ γενόμενα, προβάλλει ἕκαστον ὑπὸ μορφὴν μᾶλλον μὲν
 συμφέρουσαν εἰς αὐτὸν, μᾶλλον δὲ ἐπαγωγὴν καὶ εὐάρεστον
 πρὸς τοὺς ἀκροατὰς, καὶ ὑπερβάλλει πολὺ τὸν ἀντίπαλον
 κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ συλλογίζεσθαι, τὴν ἐνέργειαν τῆς
 ἐρμηνείας καὶ τὸ ὕψος τοῦ αἰσθήματος· ὁμιλεῖ δὲ μετὰ τη-
 λικουτοῦ τόνου ἀληθείας, καὶ τηλικουτοῦ βάρους πεποιθήσεως,
 θερμαίνει καὶ ἐμβάλλει τοσαύτην θερμότητα καὶ πῦρ εἰς πᾶν
 ὅ,τι λέγει, συγκινεῖ μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς τὰ πάθη, ὥστε δὲν
 ἀφίνει τὴν ψυχὴν νὰ συμβουλευθῆ τὸ ἀτάραχον καὶ δίκαιον
 λογικόν.

Τὸ ἐπιτακτικὸν καὶ ἐπαγωγὸν αὐτοῦ ὕψος δεσμεύει, πα-
 ρασύρει, ἀναρπάζει καὶ μεταφέρει ὅπου ἂν θέλῃ· καὶ κατέχει
 μᾶλλον καὶ τοῦ Αἰσχίνου καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ῥητό-
 ρων τὴν ἀρετὴν τοῦ κρατεῖν τῶν ἰδίων ἀκροατῶν, εἰς τὸ ὅποιον
 συνίσταται ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ δύναμις τῆς εὐγλωττίας, καὶ δὲν
 εὐρίσκονται μὲν αἱ ἀρεταὶ τοῦ περὶ στεφάνου λόγου ἐξίσου
 καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τοῦ Δημοσθένους λόγοις, ἀλλ' ὅμως
 πάντες φαίνονται κεκοσμημένοι διὰ τῶν καλλωνῶν αὐτῆς

ἀρμόζουσι μάλιστα εἰς τὰς περὶ ὧν πραγματεύεται ὑποθέ-
 σεις. Ὅποιον βάρος ἀξιώματος, ὅποια ἐμβριθεῖα γνώμης ἐν
 τοῖς Φιλιππηκίς αὐτοῦ λόγοις! ὅποια λεπτότης ἐν τῷ κατὰ
 Λεπτινοῦ! καὶ πόσος ῥητορικὸς κόσμος δὲν διαλάμπει ἐν τοῖς
 λοιποῖς. Ὁ Δημοσθένης κατέστη τὸ πρωτότυπον τῶν ῥητό-
 ρων, καὶ κατὰ Κυντιλιανὸν εἰπεῖν, ὁ καλὸν τοῦ δημιουργεῖν.

Ὁ Δημοσθένης ἀνεβίβασε τὴν Ἑλληνικὴν ῥητορείαν εἰς
 τὸν κορυφῶνα τῆς δόξης αὐτῆς· ἀλλ' ἀφοῦ αὕτη ἐφθασεν εἰς
 τὸ ὕψος τοῦτο, ὅθεν ἤδυνήθη νὰ σταθῆ ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ τα-
 χέως ἤρξατο νὰ ἐκπίπτῃ· τοῦτο δὲ συνέβη ἐκ τῆς ἐν Ἀθή-
 ναῖς γενομένης πολιτικῆς μεταβολῆς. Μετὰ δὲ τὸν μέγαν
 Ἀλέξανδρον ἐπειδὴ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἤρξατο νὰ φέρῃ
 ἐπὶ τοῦ τραχηλοῦ ξένων ἡγεμόνων ζυγόν, καὶ ν' ἀποθάλῃ
 τὴν ἐν τοῖς πράγμασι δύναμιν αὐτοῦ, ἔλειψεν εἰς τοὺς ῥήτο-
 ρας ἡ πρὸς ἔξω τῶν ἐνθουσιασμοῦ αὐτῶν ὕλη, καὶ τὸ πρὸς
 ἀσκήσιν τῶν χαρίτων καὶ τῶν θελγητρῶν τῆς εὐγλωττίας
 κέντρον.

Κατὰ Σενέκαν ὁ Ἀλέξανδρος ἀφῆρεσεν ἀφ' ἐκάστης Ἑλ-
 ληνικῆς πόλεως πᾶν ὅ,τι αὐτῇ εἶχε καλόν ἀπὸ μὲν τῶν
 Λακεδαιμονίων τὴν ἐλευθερίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων τὴν
 εὐγλωττίαν· ἐπὶ τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, ὁ δῆμος τῶν
 Ἀθηναίων ὀλίγον μετέχει τῶν πολιτικῶν, ἐπὶ δὲ τῆς Ῥω-
 μαϊκῆς οὐδόως αἱ σπουδαῖαι ὑποθέσεις καὶ τὰ μεγάλα συμ-
 φέροντα τὰ κινουῦντα τῶν Περικλέων καὶ Δημοσθενῶν τὴν
 γλῶσσαν δὲν ἰδύναντο πλέον νὰ ἐξάψωσι τὴν ψυχὴν τῶν
 μεταγενεστέρων Ἑλλήνων καὶ νὰ διεγείρωσι τὴν εὐγλωττίαν
 αὐτῶν. Ἡ πολιτικὴ ῥητορικὴ, ἡ μορφώσασα τοὺς μεγάλους
 ῥητορὰς, καὶ παραγαγούσα τὰ ἀριστουργήματα τῆς εὐγλωτ-
 τίας, μὴ ἔχουσα πλέον ἀφορμὴν πρὸς τὸ συλλογίζεσθαι
 κατήντησε ν' ἀποθρονηθῆ καὶ ἀντὶ νὰ συγκινή τὸν δῆμον καὶ
 νὰ ἐγειρῇ ὄρθιον ὄλην τὴν Ἑλλάδα, κατεκλείσθη, ἀπώλετο
 ἔνθον τοῦ στενοῦ περιδόλου σχολῆς ψυχρῶς καὶ παιδαριωδῶς
 φωνασκούσα· καὶ ἐπειδὴ εἶχε λείψει ἡ πολιτικὴ ῥητορικὴ,
 δύναται τις νὰ θεωρήσῃ παντάπασιν ἐκπεπτωκυῖαν τὴν ἀλη-
 θῆ ῥητορικὴν ἢ δὲ Δικανικὴν ἢ ἐριστικὴν οὐδέποτε μετρησι-
 ῶθῃ τοσοῦτον, ὅσον ἡ πολιτικὴ ῥητορικὴ. Ὁ Ἐρμογένης
 μάλιστα ἀξιοῖ ὅτι τὸ μᾶλλον ἀριστάμενον τῆς πολιτικῆς
 ῥητορικῆς εἶδος τοῦ δικανικοῦ λόγου, τοῦτο εἶναι καὶ τὸ μᾶλ-
 λον ἔξοχον ὅθεν ἡ δικανικὴ ῥητορικὴ οὐδέποτε ἠσπάσατο
 τὸ πομπῶδες ἢ τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς ῥητορικῆς, ἀλλ' ἠρέ-
 σθη πάντοτε εἰς λόγους ἀπλοῦς καὶ γυμνοῦς παντὸς κόσμου
 ὡς Ἰσοκράτης ἐν Παναθηναϊκῷ μαρτυρεῖ· ὁ δὲ Ἀριστοφάνης
 ἐν Σφριξί δεικνύει πόσον περὶ ὀλίγου ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις,
 ὅπου τοσοῦτον ἐπεκράτει ἡ ῥητορικὴ, ἐποιοῦντο τοὺς δικη-
 γόρους καὶ τοὺς περὶ τὰς ἐρίδας ἡσχολημένους τῶν ῥητόρων
 τοὺς μόνον τὴν δικανικὴν εὐγλωττίαν μετερχομένους, τοὺς

οποίους, ως λέγει (α) οί δικασταί μετεχειρίζοντο εις τὰς εὐ-τελεστάτας ὑπερησείας μέχρι τοῦ νὰ καθαρῶσι τὰ ὑποδή-ματα αὐτῶν. Ὁ Ἰσοκράτης ἐν ἐκρίνου ἄξιον ἑαυτοῦ τὸ τοιούτον εἶδος τῆς ῥητορικῆς, καὶ ἐνφ' συνέγραφε λόγους ἐκ-φωνητέους παρ' ἄλλων, οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ πείσῃ ἑαυτὸν εἰς τὸ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἰδίου ὕφους· εἰς ὑποθέσεις δικανικὰς. Ἄν δὲ ἔχομεν δικαστικὸν τινα λόγον τοῦ Δημοσθένους, δὲν εἶναι βέβαια ἕως ἐκ τῶν περιφημότερων τοῦ μεγάλου τοῦ-του ῥήτορος. Ἄλλ' ἀπὸ Ἀλεξάνδρου ἄλλο στάδιον δὲν ἔμει-νε εἰς τοὺς ῥήτορας· διὰ νὰ ἐπιδεικνύσῃ τὴν ἰδίαν αὐτῶν εὐγλωττίαν, εἰμὴ αἱ ἰδιωτικαὶ δίκαι, καὶ τὰ στενά θρια τοῦ Δικαστηρίου, καὶ αἱ σοφιστικαὶ μελέται καὶ αἱ τῶν σχολῶν διατριβαί. Τὰ ῥητορικὰ κοσμήματα, ἅτινα πρότερον συνηρ-μύζοντο πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ὑποθέσεως, ἐφαινοζόμενα ἔδη εἰς τὴν σμικρότητα τῶν δικαστικῶν ἀγορεύσεων, ἢ τῶν σχο-λιακῶν λογοτριβῶν ἀπέβαινον ψυχρὰ καὶ ἀφυᾶ, καὶ ἀντὶ νὰ καθωραρίζουσι καὶ λαμπρύνουσι τὸν λόγον, ἀπετέλουσαν αὐτὸν ἐπιτετηδευμένον καὶ παιδαριώδη. Ἡ δὲ ῥητορικὴ μὴ ἔχουσα δίκας θαυμάσιαι καὶ ἐνδιαφερόντα ἀφορμάς, ὥστε νὰ ἐπι-σύρῃσιν τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου, ἀπέβαλε τὰ νεῦρα καὶ τὴν ἐρώτησιν αὐτῆς καὶ ἀντὶ γενναίων καὶ εὐρώστων ῥητόρων ἐγένετο ματαιοχόλος σοφιστῆς καὶ ὄχληρος φωνασκός.

Δημοσθένης ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων ἐγεννή-θη ἐν Ἀθήναις τὸ 383, ἢ 384, πρὸ τῆς θείας ἐνανθρωπίσι-ως. Ὁ πατήρ αὐτοῦ εἰς ἀπόρους ἐμπορίας ἐπίδοθεὶς πρὸς τοὺς ἄλλοις εἶχεν ἐργασίας μαχαιρῶν ἢ προμήτωρ αὐτοῦ ἦτο Θράσσα τὸ γένος καὶ ἡ ἀξιοσημείωτος αὕτη περίστασις ἔκαμε τοὺς ἀντιπάλους μεταχειριζομένους ὑπερβολῶν καὶ ἀπὸ δυσμενοῦς διαθέσεως ὀρωμένους νὰ διαβάλλωσι τὸν ἄνδρα ὡς βάρβαρον καὶ κατὰ κληρονομίαν ἐχθρὸν τῆς πόλεως. Δι-ότι οἱ Ἕλληνας καθόλου ἐβιάζον τὴν μετὰ τῶν βερβάρων ἦτοι τῶν μὴ Ἑλλήνων τὸ γένος ἐπιγαμίαν μετὰ περιφρονή-σεως καὶ ἀπεχθείας, ὡς οἱ λευκοὶ τῆς Ἀμερικῆς κάτοικοι θεωροῦσι τοὺς ἔχοντας τὸ Ἀφρικανὸν χρῶμα.

Ἐπταετῆς ὄν ἐστερέθη τοῦ πατρὸς· οἱ δὲ κηδεμόνες τοῦ Δημοσθένους διεσκόρπισαν τὸ πλεῖστον τῆς πατρικῆς αὐτοῦ οὐσίας, παραμελήσαντες τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ· εἰς μόνον δ' ἑαυ-τὸν ὀφείλει τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ἐπίδοσιν περὶ τὰ γράμματα καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐμαθήτευσε παρ' Ἰσαίῳ καὶ Πλάτωνα, καὶ μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας ἐμελέτησε τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους. Δικαιεπταετῆς τὴν ἡλικίαν, ἠγέρουθεν ἐπὶ τοῦ δικαστικοῦ

(α) Ἀλλὰ θίωρος, καὶ τοὶ ὅτιν ἄνθρωπο εὐφημῶν οὐδὲν ἐλάττω- τὸν σπύγγον ἔχων ἐκ τῆς λεκάνης τ' ἀμβέδι' ἡμῶν περικονεῖ. (Ἀριστοτ. Σφήκ. στιχ. 309 — 300)

θήματος τῶν Ἀθηνῶν μετὰ μεγίστης εὐγλωττίας κατὰ τῶν ἑαυτοῦ κηδεμόνων, οἵτινες καὶ κα-εδικάστησαν νὰ ἐπιστρέ-ψωσιν εἰς αὐτὸν μέρος τῆς πατρικῆς κληρονομίας· ἡ ἀδυναμία τοῦ στηθους καὶ τὸ περὶ τὴν προφορὰν ἐλάττωμα, ὅπερ ἀφ' ἑ-αυτοῦ παρετήρει, ἤθειλον θλάψει τὸν ἄνδρα παρὰ πληθεῖ οὕτω δυσκολαίνοντι, ὡς τὸ τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ὅμως δι' ἐπιμόνου καὶ διηνεκοῦς πόνου ὑπερνήκησεν ὅλα ταῦτα τὰ ἐλαττώμα-τα· διώθησε τὴν προφορὰν αὐτοῦ ἐμβάλλων εἰς τὸ στόμα καὶ κινῶν ἐν αὐτῷ διαφόρως μικρὰ λίθια, ἐγύμνασεν ἑαυτὸν ἀπέναντι κατόπτρου εἰς τὸ σχηματισμοῦ μετὰ χάριτος καὶ εὐπρεπείας, καὶ ἀπήγγελλε παρὰ τὴν ὄχθην τετραγα-μένης θαλάσσης, ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν φωνὴν καὶ συνεθισθῇ εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὴν ταραχὴν τῶν ἐκκλησιῶν. Διὰ νὰ μὴ περὶσπᾶται δὲ πολὺ κατὰ τὰς ἐπιπόνους ἀγρυπνίας, κλει-όμενος ἐντός ὑπογείου ἐκείρητο τὸ ἕμισυ τοῦ γενεῖου, διὰ νὰ μὴν ἄρχεται εἰς αὐτὸν ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐξέλθῃ καὶ οὕτως ἐν τῷ ἐρηματικῷ τούτῳ ἀναχωρητηρίῳ συνέταξεν ὑπὸ τὸ ἀδύνατον φῶς λύχνου τοὺς ἀνανάτους· ἐκείνους λόγους οἵτινες θέλουσιν εἰσθαι τὸ θαῦμα τῶν αἰῶνων ἐναντίον τῶν σκωμμάτων τῶν ἀντιζητῶν καὶ συγχρόνων τοῦ ἀνδρός, οἵτινες συνείθι-ζον νὰ λέγωσι περὶ τῶν αὐτοῦ λόγων, οἱ Λαχίου ὀλοῦσιν. Ὁ Δημοσθένης διὰ τῶν σπανίων ῥητορικῶν αὐτοῦ πριτερη-μάτων, τσαυτὴν παρὰ τοὺς Ἀθηναίους ἐλαβεν εὐνοίαν, ὥστε ἐτάχθη εἰς τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων πραγμάτων. τότε δὴ τότε ἐξήγειρε τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς αὐτῶν βαθυμίας· παρῶνεν αὐτοῖς εἰς τὴν ὁσημέραι αὐτάνουσαν δύναμιν τοῦ Φιλίππου Βασιλέως τῶν Μακεδόνων· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν Και-ρωνεῖ μάχην προσηνέθη αἰσχυρῶς, λειποτάκτης γενόμενος καὶ εἰς φυγὴν τραπέϊς. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἠγέρθη πάλιν σφοδρῶς κατὰ τοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Ἀλε-ξάνδρου. Καὶ ὅτε δὲ μετὰ τινα χρόνον ὕστερον οἱ Μακε-δόνας ἐξήτησαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων νὰ παραδώσωσι τοὺς ῥήτορας εἰς αὐτοὺς, παρασιᾶς ὁ Δημοσθένης διηγήθη εἰς τοὺς ἑαυτοῦ συμπολίτας τὸν μῦθον τῶν προβάτων τῶν παραδόν-των τοὺς ἑαυτῶν κύνας εἰς τὴν διάκρισιν τῶν λύκων. Μο-λονότι δὲ ὁ Δημοσθένης ἐκαυχᾶτο, ὅτι οὐδὲ ὅλος ὁ πλοῦτος τῆς Μακεδονίας ἤθελε δυνήθῃ νὰ δολοφῶν αὐτὸν, ἀλλ' ὅμως ἐδέχθη παρὰ τοῦ Ἀρκάδου χρυσὴν φιάλην, ἡ ὁποία πρᾶξις τοσοῦτον θόρυβον ἐπροξένησεν ὥστε ἠναγκάστη νὰ φύγῃ ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ νὰ καταφυγῇ εἰς Τροιζήνα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴ-γιαν, ἐνθα ἔζησε τρυφιλότερον μᾶλλον ἢ ἡρωικώτερον Ἀλλ' ὅτε ὁ Ἀντίπατρος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκίνησε τὸν Λακωνικὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἀθη-ναῖοι ἀνέκλεισαν τὸν Δημοσθένη, καὶ ἐπεμψαν αὐτῶν εἰς Αἴ-

γιαν διὰ νὰ μετακομίσωσι τὸν ἄνδρα· ἡ κάθοδος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀληθῆς θρίαμβος, διότι πάντες ἐδραμον εἰς τὸν Πει-ραιᾶ εἰς προὔπαντις καὶ ὑποδοχὴν αὐτοῦ· ἀλλὰ δὲν ἀπῆ-λαυσεν ἐπὶ πολὺ τὴν τοῦ δήμου εὐνοίαν. Διότι Ἀντίπα-τρος καὶ Κρατερός παραγενόμενοι εἰς Ἀθήνας, ἀπήτησαν ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐκδώσωσιν εἰς αὐτοὺς πάντας τοὺς ῥή-τορας· ὅθεν ὁ Δημοσθένης, καταφυγὼν τότε μετὰ τῶν πε-ρὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἐν Καλαυρία ναῦν τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ οὐ-δεμίαν ἔχων ὑπόλοιπον σωτηρίας ἔλπιδα, ἔπειε τὸ ὅπερ ἔφερε πάντοτε μετ' ἑαυτοῦ δηλητήριον φάρμακον, καὶ ἀπέθανε κα-τὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τῶν Θεσμοφορίων, περὶ τὸ ἐξη-κοστὸν ἔτος τῆς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ 322 ἔτη π. χ. οἱ Ἀθη-ναῖοι ἀνήγειραν εἰς αὐτὸν ἀνδριάντα.

Τὸν Δημοσθένην παρέβαλλον καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς κατ' αὐ-τὸν ἐποχῆς πρὸς σεῖρῃνα εἰς τὸ ἄρμονικόν τοῦ ὕφους. Οὐ-δεὶς ἄλλος ῥήτωρ παρέστησε μετὰ μεγαλητέρας ἰσχύος τὴν μνησικαλίαν, τὸ μῦθος καὶ τὴν ἀγανάκτησιν· ὁκτάκις ἀντέ-γραφεν ἰδιοχείρως τὴν Θουκυλίδου ἱστορίαν διὰ νὰ μορφώσῃ τὸ ἰδίον ὕφος. Ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ εἶναι ζωηρὰ καὶ ὀρμητι-κὴ, ἐγίνετο τῷ ὄντι ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ παράφορος καὶ ἀπα-ξίωμ τὴν σκληρὰν γλαφυρότητα ἐξέφραζε τὰ πάντα μετὰ τῆς ἐνεργείας, ἥτις χαρακτηρίζει τὰς ἰσχυρὰς καὶ ἐξόχους φύσεις. Ὁρθὸς λόγος καὶ αἰσθημα ἀποτελοῦσι τὴν κατ' αὐτὸν ῥητορικὴν, τὸ ὕφος αὐτοῦ εἶναι αὐστηρὸν καὶ νευρῶ-δες, ὁποῖον ἀνήκει εἰς ψυχρὴν ἐλευθέραν καὶ τολμηρὰν· οὐδέ-ποτε ἀσχολεῖται εἰς τὸ νὰ καλλωπίσῃ τὰς ἐννοίας αὐτοῦ, οὐδὲ σκέπτεται, εἰμὴ πῶς νὰ εἰσάγῃ αὐτὰς ὀλοκλήρου· εἰς τὸ θά-θος τῆς ψυχῆς σου· κατὰ δὲ τὴν ὀρμητικὴν αὐτοῦ φορὰν πα-ρασύρει τοὺς ἀκρατάς ὅπου αὐτὸς θέλῃ, ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ὀπίω ἀποστᾶ τὰς ψήφους ὑπὲρ τοῦ συζητουμένου πράγμα-τος· αἱ δὲ περὶ ὧν πραγματεύεται ὑποθέσεις δὲν ἠδύναντο νὰ ἦναι μεγαλητεραι, ἐπειδὴ ἀπέβλεπον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐξῆσιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῶν σκοπῶν καὶ ἀδικημάτων τῆς Μακεδονίας. Ὁ Δημοσθένης ἦτο ῥήτωρ τῆς πατρίδος καὶ συ-νηθάνετο ὅλην αὐτῆς τὴν θερμότητα· πάντες οἱ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς τέχνης ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι οὐδέποτε παύ-ουσαν ὑπερυψῶντες διὰ μεγίστων ἐπαίνων τὴν ἰσχύν, τὸ πῦρ καὶ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τῆς Δημοσθενείου εὐγλω-τίας καὶ διατελοῦσιν ἀποβλέποντες εἰς τοὺς ῥητορικοὺς αὐτοῦ λόγους, ὡς εἰς ἀληθῆ πρωτότυπα πάσης ῥητορικῆς ἀρετῆς. Σώζονται λόγοι αὐτοῦ ἐξήκοντα καὶ εἰς, οἱ πλεῖστοι περὶ πο-λιτικῶν ὑποθέσεων, ἀλλὰ δὲν εἶναι οἱ πάντες γνήσιοι.

Ο ΠΙΘΗΚΟΣ ΕΟΥΘ

ἢ τὰ ἦθη τοῦ αἰῶνος.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΦΑΝΕΣ.

(Συνέχεια ἐκ τῶν ἀριθ. 10 καὶ 11.)

Κεφ. Δ'.

Ἡ ἀποφυλάκιαι.

Τρεῖς μῆνες εἶχον ἤδη παρέλθει ἀφ' οὔτου εἰμὴν κακλει-σμένοι ἐν τῇ φυλακῇ τῆς Ἁγίας Πελαγίας, ξηροφαγῶν καὶ στερούμενοι τῶν ἀναγκασιτέρων ἀναπαύσεων τῆς ζωῆς, καὶ πρὸ πάντων μὴ δυνάμενοι νὰ ἐνεργήσω τινὰ ἔρευναν κατὰ τῆς ἀπαταίωνος ἐκείνης γυναικός· διότι ὁ μὲν ἀξωματικὸς τῆς ἀστυνομίας με εἶχεν εἶπει, ὅτι κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἡ περαιτέρω ἐνέργεια τῆς ὑποθέσεως εἶναι τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Πρωτοδικῶν, ἐγὼ δὲ κα-τῶρθωτα μὲν νὰ ὀμιλήσω μετὰ τοῦ Εἰσαγγελέως τούτου, ἐλθόντος πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν φυλακῶν ἓνα μῆνα περίπου μετὰ τὴν ἐκεῖ ἐγκάθειρήν μου, καὶ νὰ ἐκθέσω πρὸς αὐτὸν τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀπροσδοκῆτου συμφορᾶς μου, ἀλλ' οὗτος φυλ-λομετρῆσας βιβλίον τι τὸ ὁποῖον ἐκράτει, με ἀπήντησεν ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον (δὲν ἐνθυμούμαι ποῖον) ἡ καταμήνουσις πρέ-πει νὰ γίνῃ ἐγγράφως· παρεκάλεσα λοιπὸν τὸν δεσμοφύλακα, ὅστις μ' ἐπρομήθευσε δικηγόρον τινα διὰ νὰ συντάξῃ τὴν καταμήνουσιν ταύτην· ἀλλ' οὗτος ἐλθὼν μ' ἐζήτησε λόγῳ προκαταβολῆς τῆς συμβουλῆς, τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ με δώ-σῃ, φράγκα εἰκοσιπέντε, ὅποτε δὲν εἰμὴν κύριος οὐδὲ εἰκοσι-πέντε λεπτῶν· με παρήτησε λοιπὸν καὶ ὁ δικηγὸρος ἀπειλῶν νὰ με ὑποχρεώσῃ νὰ πληρῶσω πρὸς αὐτὸν φράγκα δύο, δι-καίωμα τῆς ὁποίας μ' ἔκαμεν ἐπισκέψωμαι, ὄντων τῶν δικαί-ωμάτων αὐτοῦ εἰσπραξιμῶν διὰ τῆς βίας, οὐδὲν ἤττον κατὰ τι ἄρθρον τοῦ νόμου· κατέφυγον λοιπὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ νὰ γράψω μακρὰν παρακλητικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Εἰσαγγε-λέα, ὅστις με ἀπήντησε διὰ τοῦ κλητῆρος αὐτοῦ, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἔχω τὰ μέσα διὰ νὰ πληρῶσω τὰ δικηγορικὰ καὶ δικα-στικά δικαιώματα, ν' ἀναφερθῶ εἰς τὸν δήμαρχον τοῦ δήμου τῆς κατοικίας μου καὶ λαθὼν παρ' αὐτοῦ ἀποδεικτικῶν πε-νίας, νὰ πέμψω δι' ἀναφορᾶς μου πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν, καὶ τότε, ἀφοῦ ὀρκισθῶ ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτι βελτιωθίσης τῆς χρηματικῆς καταστάσεώς μου θέλω πληρῶσαι τὰ ῥη-θέντα δικαιώματα, οὗτος θέλει ἐνεργῆσαι πᾶν ὅ, τι ἐξήρηται ἀπ' αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ νόμου καὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας τῶν πολιτῶν· ἐν τοσοῦτῳ διαβεβαίωσιν με περὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ πρὸς με ὑπολήψεως, με παρεκάλεσεν νὰ μὴν ἀμφισβάζω ὅτι

ἔχει ὄλην τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὸν εὐάρεστον εἰς ἐμέ.

Μετὰ τὴν παρέλευσιν λοιπὸν τῶν τριῶν τούτων μηνῶν τῆς σκληρᾶς ἀγωνίας μου, βλέπω πρῶταν τινὰ ἐρχόμενον εἰς τὸ διαλεκτῆριον τῆς φυλακῆς τὸν προγιάστορα ἐκείνον ξενοδόχον μετὰ εὐσχήμονος πεντηκονταετοῦς περίου ἀνδρός, ὅστις ὅσον ἀπὸ τῆς ὄψεως ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, δὲν ἔφαινετο ὢν ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον τάγμα τῆς ἐνωφυλακῆς ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τοῦ Αὐτοκράτορος *α Κύριε Βαρθόλδου*, μὲ λέγει εἰς Γερμανικὴν γλῶσσαν ὁ ἀγνωστος ξένος, *εἴμι πατριός σου φίλος καὶ συμπολίτης, ἀποκαταστημένος πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Παρισίοις. πληροφροθεὶς δὲ κατ' αὐτὰς τὰ δυσάρεστα περιστατικὰ τὰ ὅποια σὲ ἠκολούθησαν, ἔπεισα εἰς βοήθειάν σου, φέρω μετ' ἐμοῦ καὶ τὸν ξενοδόχον σου, πρὸς τὸν ὅποιον ἐπιήρωσα τὸ κατὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς ἀστυρομίας χρέος σου, οὗτος δὲ θέλει σὲ ἐγχειρίσει τῆς πληρωμῆς τῆν ἀπόδειξιν ὡν λοιπὸν ἐλεύθερος ἐκ ταύτης τῆς στιγμής, θέλει μὲ ἀκολουθήσειν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου δύνασαι νὰ ἀέχῃς παρ' ἐμοὶ ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἀναπαύσεις»* συγχρόνως ὁ προγιάστορ ξενοδόχος μὲ ἐνεχείρισε τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἐπληρώθη παρὰ τοῦ Κυρίου Καρόλου 'Ρόφφερου τὴν ποσότητά των ὑπ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν χρεωστούμενων φράγκων 4565 καὶ 19/00 καὶ σφίγγων τὴν χειρὰ μου φιλικῶς καὶ συγκινῶν ἀλλοκότως καθ' ὅλας τὰς διετυχεύσεις τὴν κοιλίαν, τοὺς ὤμους, καὶ τὴν κεφαλὴν, ἐξήτει συγχώρησιν διὰ τὴν πρὸς ἐμέ παρελθούσαν διαγωγὴν αὐτοῦ, ὑπαγορευθεῖσαν, ὡς ἔλεγεν, οὐχὶ ἀπὸ φιλοκερδεῖας τοιαύτης μικρᾶς ποσότητος, ἀλλ' ἀπὸ μόνου τοῦ ἐλιπικανοῦς αἰσθηματος τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ καταστήματος αὐτοῦ.

Ἡ γενναϊότης τοῦ πατρικοῦ μου τούτου φίλου μ' ἔκαμε νὰ γύσω δάκρυα ζωηροτάτης εὐγνωμοσύνης· ὁ δὲ Κάρολος 'Ρόφφερος παραλαβὼν με, ὠδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· Ἀλλὰ ποσάκις ἡ γενναϊότερα πράξις γίνεται πηγὴ ὀλεθριωτάτων συμφορῶν καὶ φρικτωτάτων ἐγκλημάτων!!!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Τὸ ἐγκλημα.

Ὁ Κάρολος 'Ρόφφερος κατ' ὄψιν κατὰ τὸ πρόσθετον τοῦ 'Αγίου Ὁσωρίου, ἔχων ιδιόκτητον οἰκίαν, οὐχὶ μὲν μεγαλοπρεπῆ, ἀλλ' ἰκανῶς εὐρύχωρον ἐσωτερικῶς δὲ, ἂν καὶ μὴ κεκοσμημένον διὰ πολυτελῶν καὶ λαμπρῶν ἐπίπλων, ἐμπεριέχουσαν διωκτικῶν ἀναγκαϊῶν, καὶ δεικνύουσαν, ὅτι ὁ ἄν-

θρωπος οὗτος ἐξῆ, ἀνέτως. Καὶ πραγματικῶς ὁ Κάρολος 'Ρόφφερος, ἐμπορευόμενος πρὸ πολλῶν ἐτῶν τοὺς ἀδάμαντας, κατέστη εἰς τῶν πλουσιωτέρων ἐμπόρων τῆς πόλεως τῶν Παρισίων.

Καὶ ἡ μὲν φύσις εἶχε προικίσει τὸν ἄνδρα τούτον διὰ μεγάλων ἠθικῶν προτερημάτων· διότι ἡ γενναϊότης, ἡ φιλανθρωπία, ἡ ἐπιείκεια, ἡ χρηστότης τῶν ἠθῶν, ἡ εὐσέβεια, ὁ ὀρθὸς νοῦς, καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἠθικαὶ ἀρεταὶ τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου διεκρίνοντο καθαρῶς εἰς μέγαν βαθμὸν τελειότητος ἐφ' ὅλων τῶν πράξεων τοῦ Καρόλου 'Ρόφφερου· ἀλλ' ἡ τύχη, ἐν ᾗ ἐξ ἐνός βοήθουσα ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπιχειρήσεις κατέστησεν αὐτὸν κύριον μεγάλου πλοῦτου, ἐξ ἑτέρου ἔχυσεν ἐντὸς τοῦ ποτηρίου τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὸ πικρότερον φάρμακον· διότι ἡ σύζυγος τοῦ ἀνδρός τούτου Φιλιππίνα ἦτον ἐκ τῶν καταχθονίων ἐκείνων Ἐρινύων, τὰς ὁποίας κατὰ καιροῦς ὁ ἅδης ἐξερεύγεται ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τὴν γυναικεῖαν μορφήν πρὸς ὄνειδος καὶ ἐξύβρισιν τοῦ ὠραίου φύλου· ἐπειδὴ ἡ γυνὴ αὕτη οὕσα φύσεως μογηρᾶς καὶ δισετραμμένης, ἀσθενὴς περὶ τὰ θεῖα, καταχθόνιος ὑποκρίτρια, αἰσχρὰ ψευδολόγος, ἀναίσχυντος συκοφάντης, ἀτελεγῆς, ὀργίλος, παράφρων, ἀπάνθρωπος καὶ στεργμένη παντός αἰσθηματος τιμῆς καὶ φιλοτιμίας, καὶ ποτὲ μὲν ῥυπαρὰ φιλάργυρος, ποτὲ δὲ ἀπονενοημένη ἄσπαστος, ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ἄνευ ὑπερβολῆς, ἡ καταστρεπτικὴ μάστιξ τῆς ἡσυχίας, ἡ ἀνίατος πληγὴ τῆς εὐαισθήτου καρδίας, καὶ ὁ ζωντανὸς θάνατος τοῦ ἄλλω εὐδαίμονος συζύγου αὐτῆς· πᾶσα κακία ἐνεφύλευεν εἰς τὴν μιαιφάν αὐτῆς ψυχὴν· πᾶν ἐγκλημα, καὶ πᾶν κακοῦργον μέσον ἐνομιζέτο ὑπὸ τῆς Φιλιππίνης πρόσφορον πρὸς κατόρθωσιν τῶν αἰσχυρῶν αὐτῆς παραφορῶν· ἀλλ' ἐξαιρέτως ἡ περὶ ταύτης αὐτῆς γυνὴ ἔφαινετο ἐνασμενιζομένη εἰς τὸ νὰ διαβάλλῃ παντοιοτρόπως τὸν ἀγαθὸν αὐτῆς σύζυγον, διασπείρουσα κατ' αὐτοῦ τὰς ἀναιδεστεράς συκοφαντίας διὰ τῶν εὐτελεστάτων καὶ φαυλοτάτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, τοὺς ὁποίους βίηλα τεύσσει καὶ ἀνακαλύπτουσα ἐκ τῶν μυθῶν τῆς γῆς, εἶχε τὴν μοναδικὴν ἐπιτηδειότητα νὰ σύρῃ πρὸς ἑαυτὴν, νὰ ταυτίζῃ μετὰ τῶν ὀλεθρίων αὐτῆς συμφερόντων καὶ νὰ μεταχειρίζεται ὡς ὄργανα εἰς πᾶσαν περίστασιν. Καὶ ὁ μὲν δυστυχὴς 'Ρόφφερος, μολοντί ἐγνωρίζεν ὅλα τὰ φρικτὰ ἐγκλήματα, τὴν διεφθαρμένην διαγωγὴν καὶ τὰς αἰσχυρὰς πράξεις τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἀλλὰ κατεχόμενος ὑπὸ ἀκαίρου φιλοτιμίας, ἐπροσπάθει ἀείποτε νὰ κλυττῆ καὶ ν' ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ· διὸ καὶ ποτὲ μὲν ἐστέναζε πικρῶς ἐν τῷ κρυπτῷ, ποτὲ δὲ ἔγλιπεν ἀνοήτως, ὅτι θέλει διορθώσει τὴν φύσει ἀδιόρθωτον αὐτοῦ σύζυγον, ἄλλοτε δὲ ἀπειλιζό-

μενος ἐπεκαλεῖτο τὸν θάνατον αὐτοῦ· ἐν δὲ ἐνίστε ἐξέφευγον ἀπὸ τῆς καταπιεζομένης αὐτοῦ καρδίας παράπονά τινα κατὰ τῆς Φιλιππίνας, τὴν ἐπαύριον μεταμελούμενος ἐδικαιολόγει αὐτὴν ὁ ἴδιος εἰς τὸν κόσμον, αἰτιώμενος αὐτὸς ἑαυτόν. Οἱ δὲ φίλοι αὐτοῦ συμβουλεύσαντες πολλάκις ν' ἀπομακρυνθῆ τῆς τοιαύτης γυναικὸς, καὶ πάντοτε παρακαυθέντες, κατήντησαν νὰ περιφρονήσωσιν αὐτὸν, ὀνομάζοντες μωρὸν καὶ ἀναίσθητον.

Τοιαύτη ὑπήρξεν ἡ γυνή, εἰς τῆς ὁποίας τὸν ἔρωτα ἐπέπρωτο νὰ μὲ ἐμπεριδίσῃ ὁ κακὸς μου δαίμων!!!

Οὕτε αἱ μεγάλοι κακίαι πράττονται πάντοτε ὑπὸ τῶν φύσει κακοῦργων, οὔτε ὁ ἄνθρωπος γίνεται τοιοῦτος· ἐν μιᾷ στιγμή καὶ ὑπὸ μιᾶς μόνης αἰτίας! Οἱ μεγάλοι ἐγκληματῆται σχηματίζονται ὡς οἱ μεγάλοι ποταμοί· καὶ τὸ μὲν ἀχάλινωτον τῶν παθῶν, αἱ φυσικαὶ ἀδυναμίαι, αἱ ψευδεῖς ἰδέαι, ἡ διαστροφή τοῦ νοῦς, ἡ ἀκρισία, ἡ ἀεργία, τὰ κακὰ παραδείγματα, ὁ ἀμογητὴ προσκτηθεὶς πλοῦτος, ἡ ἡ αἰφνιδίος πενία, ἡ φαντασία καὶ πρὸ πάντων ἡ κενοδοξία, εἶναι οἱ φρικτοὶ ῥύακες, οἱ σχηματίζοντες βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν τὸν φοβερόν τούτον ποταμόν· τὸ δὲ λογικόν τοῦ ὑπὸ τῶν ὀρητικῶν αὐτοῦ βρυμμάτων παραφερομένου δυστυχῆς, ἂν καὶ αἰσθάνεται τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ νεναρκωμένος ὑπὸ τῶν παθῶν, συναισθάνεται ἐνταυτῷ, ὅτι οὐδόπως δύναται νὰ κινηθῇ ὡς ὁ ὑπὸ τοῦ βρυοαχθοῦς ἐμάλτου καταπιεζόμενος ἄνθρωπος.

Δὲν ἐγεννήθη λοιπὸν κακοῦργος!!! ἐξ ἐναντίας εἶχον ψυχὴν ἀγαθὴν καὶ καρδίαν τρυφερὰν· ἀλλὰ φύσει ἀκάθεκτος εἰς τὰς παραφοράς μου, περυστημένος ὑπὸ τῆς μωρᾶς κενοδοξίας, ληστευθεὶς, ἀπατηθεὶς καὶ γενόμενος τὸσάκις ἔρμαιον τῆς κακίας ἄλλων, στεργθεὶς πᾶσαν τὴν χρηματικὴν μου περιουσίαν καὶ φαντασιοκοπῶν αἰωνίως διὰ νὰ ἐπανακτήσω πλοῦτη, εἰς ἀ ἐνόμιζον ὅτι συνίσταται ἡ μόνη τοῦ ἀνθρώπου εὐδαίμονία, μὴ συνειθισθεὶς ποτὲ εἰς τὴν τακτικὴν ἐργασίαν, καὶ βέπων πάντοτε εἰς τὸ νὰ γίνωμαι θῦμα τῆς πρὸς τὴν τυχοῦσαν γυναῖκα εὐπιστίας μου, ὡφειλον νὰ χαλκεύσω αὐτὸς ἐγὼ τὸν ἔσχατον ὀλεθρόν μου, καὶ περιτυλιχθεὶς εἰς τὰ μιὰ ῥύακια τοιοῦτου τερατομόρφου θηρίου, νὰ ἐτραχλησθῶ ὑπὸ τῆς βδελυρᾶς Φιλιππίνας εἰς τὸ φρικτότερον τῶν ἐγκλημάτων!!!

Φρίκη κυριεύει τὴν ψυχὴν μου εἰς τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο μέρος τῆς οἰκτρᾶς ἱστορίας μου!!! καὶ δὲν θέλω ἀποτολμήσει, οὔτε δυνηθῆ ἴσως ποτὲ νὰ δινηθῶ τὰς λεπτομερείας τοῦ φρικτοῦ ἐγκλήματός μου, ἐξυθιζούσας ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τὸ θεῖον ὄψρον τοῦ λόγου· εἶπε νὰ ἐξηλείφοντο ὀλοτελῶς καὶ τῆς μνήμης μου!!! ἡ δὲ τρομερὰ περιλήψις αὐ-

τῶν εἶναι ὅτι τὴν 15 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1825 ὁ μὲν Κάρολος 'Ρόφφερος δολοφονηθεὶς ἐκομίζετο νεκρὸς εἰς τὸν τάφον, ἐγὼ δὲ ὑπὸ ἐνδύματα χωρικοῦ ἐφευγον πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ἔχων τὰς χεῖρας βεβαμμένas ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἐναρέτου εὐεργέτου μου!!!

Εἰς τὸ μέρος τῆς διηγήσεως ταύτης ὁ Θεὸς ἐσταράτισε, καὶ καταπιεζόμενος ὑπὸ φρικτῶν λογισμῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ... μετὰ τινῶν δὲ λεπτῶν σιωπῆν, ἐπανέλαβεν ὡς ἀκολούθως τὴν διήγησιν τῆς ἱστορίας αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἡ θεία δίκη.

Τὴν πρώτην νύκτα τῆς ἐκ Παρισίων φυγῆς μου ἔφθασα εἰς καλύβην χωρικοῦ καὶ διενουκτέρευσα ἐντὶν παρακειμένῳ ἀχρωῶν· ὅλος δὲ κατεχόμενος ὑπὸ τῆς φρίκης, τὴν ὁποῖαν ἡ πρᾶξις τοῦ πρώτου ἐγκλήματος ἐμπνέει εἰς τὰς μὴ φύσει κακοῦργους ψυχὰς, καὶ καταξαιρόμενος ὑπὸ τῶν κέντρων τοῦ συνειδότητος, ἐξήτησα μικρὰν ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν μου εἰς τὰ παρηγορητικὰ βάλσαμα τοῦ ὑπνόν· ἀλλὰ μάλιν εἶχον ἡμικλείσει τὰ βλεφάρκα καὶ ἐξίππασθεις ὑπὸ θρονιῶδους κρότου, ἀνετινάχθην ἔντρομος καὶ ἀτενίσας τοὺς ὀφθαλμοὺς, βλέπω ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζοφεροῦ ἐκείνου σκίτους ὑψηλὸν φάσμα περιτυλιγμένον ἐνδον λευκῆς χαμαὶ συρμένης σινδόνης καὶ κατεσπλωμένως ἐξ ἐρυθροῦ αἵματος, ἐφ' ἧς ἀνεγινώσκετο διὰ μεγάλων μαύρων χαρακτῆρων ὁ ἀριθμὸς 4565 19/00, εἰς δὲ τὴν ἀγρίαν καὶ ἀπειλητικῶς ἐμβλέπουσαν ὄψιν τοῦ γιγαντείου τούτου σκελετοῦ, ἀνεγνώρισα τὸν Κάρολον 'Ρόφφερον, κρατοῦντα διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς τὸ εἰσέτι αἶμα ἀποστάζον ἐγχειρίδιόν μου, ἐκτείνοντα δ' ἐπ' ἐμέ τὴν ἀριστερὰν ἀμηναρτον, ἐκράξα τρέμων, συγχώρησον τὸ ἐγκληματὸς μου!.. ἀλλὰ τὸ φάσμα συστραφὲν μετὰ τρομεροῦ κρότου τῶν βιαίως συγκροσθέντων ξηρῶν αὐτοῦ ὀστέων, μὲ ἀρπάζει τοῦ τραχήλου διὰ τῆς σκελετώδους αὐτοῦ χειρὸς καὶ συσφίγγων με μετ' ἀκατανόητου δυνάμεως, ἂ ὅλοι οἱ κακοῦργοι, εἶπε, καταφύγουσιν εἰς τὴν μετάνοιαν βλέποντες προσερχομένην τὴν τιμωρίαν... λάβε τὰ ἐπιχειρήματα σου... Ἡ ψυχρὸτης τῆς μολυβδίνου ταύτης χειρὸς μοῦ ἐπάγωσε τὸ αἶμα, τὰ ὦτά μου ἐσύριζαν μετὰ θόμβου, τὸ φῶς μου ἐσκοτίσθη καὶ ἔπεσα, ὡς πίπτει τὸ νεκρὸν σῶμα.

Ἀμα δὲ ἀναλαβὼν τὰς αἰσθήσεις περὶ τὴν αὐγὴν, ἐξήλθον ἔντρομος τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καταγωγίου καὶ ὤδυσον μηχανικῶς πρὸς τὴν πόλιν Καλαί. Φθάσας δὲ ἐκεῖ καὶ ἰδὼν πρὸς τὸν λιμένα Ἀγγλοῦς τινὰς ἐτοίμους, ὡς ἔλεγον πρὸς ἀλλή-

λους, να ἀποπλευρώσει διά τήν Ἀμερικὴν, ἠθέλησα νὰ ἐρωτήσω, ἂν δύνανται νὰ με συμπαράλαβωσι μετ' ἐαυτῶν, ἀλλ' ἠσθάνθην ὅτι ἡ φωνή μου εἶχεν ἐκλείψει. . . στεναξάς θαθεώς ἐστρέψα τοὺς ὀφθαλμούς, πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ βλέπω πάλιν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς μου ἐπαιωρούμενον τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο φάσμα τῆς παρελθούσης νυκτὸς, σύρον τὴν καθημαγμένην σινδόνα καὶ ἐπιστεῖον εἰς ἐμὲ τὸ αἷμα ἀποστάζον θλίβιον ἐγχειρίδιον. . . ἡ φρίκη μου ἐδιπλασιάσθη καὶ ἐξηπλώθη αὖθις ὡς νεκρὸς κατὰ γῆς.

Ἀναλαθὼν τὰς αἰσθήσεις μου ἐπλησίασα πρὸς τοὺς ναύτας καὶ συνεννοήθεις διὰ σχημάτων ἐπέβην τοῦ πλοίου καὶ ἀπέπλευσα μετ' αὐτῶν.

Καθ' ὄλιον τὸ διάστημα τῆς θαλασσοπλοίας τὸ τρομερὸν φάσμα ἐνεφανίζετο ἀδιακόπως ἐνώπιόν μου ὑπὸ τὰ φοβερώτερα σχήματα ποτὲ μὲν ἔβλεπον αὐτὸ θαδίζον ἐπὶ τῶν κυμάτων τοῦ Ὀκεανοῦ, ὑψηλότερον τῶν ἰσῶν τοῦ πλοίου, ποτὲ δὲ παρακαλῆμενον πλησίον μου καὶ ἔχον τὴν φυσικὴν μορφὴν τοῦ Καρλίου Ῥοφέρου, δευκύντος με τὸν ἐπὶ τῆς σινδόνας ἐγγεγραμμένον καὶ ἐλέγχοντα τὴν μαύρην ἀχαρυστίαν μου μυστηριώδη ἀριθμὸν· ἀλλ' ἐξαιρέτως τὴν νύκτα, ὡς ἔκλειον τὰ βλέφαρα, ἡ σκελετώδης μολύβδιος χεὶρ τοῦ φάσματος τοῦ Ῥοφέρου περιτυλισσομένη εἰς τὸν τράχηλόν μου ἐφαίνετο ἀποπνιγουσά με, ὃ δὲ θροντώδης ἤχος τῶν ἐκδικητικῶν ἀπειλῶν, καὶ ὁ φρικώδης κρότος τῶν θιαίως συγκρουομένων ξηρῶν ὀστέων τοῦ γιγαντικίου σκελετοῦ ἐδόμβει ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰ ὠτά μου. . . ἄλλοτε μὲ ἐφαίνετο ὅτι βλέπω τὴν θδελορᾶν Φιλιππίαν ἀσέμνω· χορεύουσαν ἐνώπιόν μου καὶ ἐμπαίζουσαν οἱ ἀλλοκότων σχημάτων τὴν συμφορὰν μου. . . ἐξαντληθεισῶν ὄλιων τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν μου δυνάμεων, ἀπεφάσισα πολλάκις νὰ τελειώσω τὴν ἀλλίαν ταύτην ὑπαρξὴν βριπτόμενος εἰς τὰ βάθη τῆς ἀβύσσου ἀλλ' ἀόρατος δύναμις μ' ἐμπόδιζεν ἐκάστοτε τῆς ἐκτελέσεως ταύτης μου τῆς ἀποφάσεως· ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ἔφθασα εἰς τὴν νέαν Ἀὐρηλίαν.

Ἄλλὰ μεταίως ἐνόμισα ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσίς μου ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ ἐγκλήματος, ἡ ἀλλαγὴ τῶν ἀντικειμένων, καὶ ἡ ὄψις ὄλων ἀγνώτων εἰς ἐμὲ ἀνθρώπων καὶ τόπων, ἐμελλον νὰ καταπραῦνωσι τὰς φλόγας τῆς ὑπὸ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως ἐξημμένης φαντασίας μου· ἐξεναντίας τὰ βάσανά μου ὑπερβύξον διότι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπάτησα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὄλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης μὲ ἐφαίνοντο ἐχόντες τὴν μορφὴν τοῦ αἱματοσταγοῦς φάσματος τοῦ Ῥοφέρου. . . ὡς φρονήτης ἐφυγον τρέχων ἔξω τῆς πόλεως, καὶ κατόπι μου ἐδόμβει ὁ θροντώδης ἤχος τῶν ἐκδικητικῶν ἀ-

πειλῶν καὶ ὁ φρικώδης κρότος τῶν θιαίως συγκρουομένων ξηρῶν ὀστέων τοῦ καταδιώκοντός με φάσματος! . . .

Μετὰ ἰκανῶν ὥρων ὁρόμον εὐρέθην ἐντὸς ἐκτεταμένης πεδιάδος. . . ἐστρέψα τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ πάλιν τὸ τρομερὸν φάσμα τοῦ Ῥοφέρου, ἔχον ὕψος διπλάσιον τοῦ ὑψηλοτέρου κωδωνοστασίου καὶ ἐκτεινον ἐπ' ἐμὲ τὸ ἐν τῇ σκελετώδει αὐτοῦ χεῖρὶ αἱματοσταγέε ἐγχειρίδιον. . . περισυναξάς δὲ τὰς ἐξηγνημέναις δυνάμεις μου ἐδιπλασίασα τὴν ὁρμὴν τῆς φυγῆς μου καὶ εὐρέθην πρὸ τῆς εἰσόδου δάσου, ὅπου μὴ γνωρίζων τὸν ὁρόμον τῆς ἐπιστροφῆς, ἠναγκάστην νὰ ζητήσω καταφυγὴν διὰ τὴν πλησιάζουσαν νύκτα ἐπὶ τινος γηραιᾶς κέδρου. Ἄν δὲ καὶ κακῶς ἔχων ὑπὸ τῆς πείνας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῆς δίψης, ἀλλὰ περιβλέψας καὶ μὴ ἰδὼν ἔχνος ἐλπίδος πρὸς θεραπείαν, ἀπεφάσισα νὰ περιμείνω τὴν αὐγὴν παρ' ἐλπίδα δὲ μείνας ἀνενόητος, πρῶτην φορὰν κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, ἐκ τῶν ἀπειλῶν τοῦ τρομεροῦ φάσματος, ἠσθάνθην μικρὰν τινὰ ἀνεσιν· θαθὺς δὲ ὑπνος ἐκυριεύσε τὰ καταπεποιημένα μου μέλη· ἐξυπνήτας σχεδὸν περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἠναγκάστην νὰ ζητήσω τροφήν καὶ ποτόν· ἄγριοι τινες καρποὶ καὶ λίμνη, τὴν ὁποῖαν παρετήρησα μακρόθεν, ἐπλήρωσαν τὰς πρώτας μου ταύτας χρειᾶς· δέκα ὕλας ἡμέρας περιεφερόμην ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, μεταξὺ βουνῶν καὶ κοιλάδων, πεδιάδων καὶ ἐρήμων, τρεψόμενος ἀπὸ ἀγρίων καρπῶν καὶ γλωρῶν ῥιζῶν, διανυκτερεύων ἐπὶ τῶν δένδρων, καὶ ζητῶν ματαίως ν' ἀνακαλύψω ὁδὸν ἀγουσάν εἰς καταφυγὴν τὸν ἄλλο μὲταξὺ τῆς φρικτῆς ταύτης ἀποπλανήσεώς μου εἶχον ἀποκτήσει ἰκάνην ἠθικὴν ἀναψυχὴν, διότι αἱ αἰσθήσεις μου δὲν ἐταράττοντο πλέον ὑπὸ τῆς θείας τοῦ τρομεροῦ τοῦ Ῥοφέρου φάσματος. Τέλος τὴν ἐνδεκάτην πρωτὰν ἀνεκάλυψα μακρόθεν χωρίον. . . ἐσπευσα νὰ πλησιάσω καὶ μόλις φθάσας πρὸ τῆς εἰσόδου, εἶδον ἐνώπιόν μου τὸ τρομερὸν φάσμα τοῦ Ῥοφέρου, ἀπειλοῦν με καὶ ἐκτεινον ἐπ' ἐμὲ τὸ ἐν τῇ σκελετώδει αὐτοῦ χεῖρὶ αἱματοσταγέε ἐγχειρίδιον. . . ἐστρέψα τὰ νῶτα καὶ ἐφευγον ὀπίσω πρὸς τὴν ἐρημον, καὶ κατόπι μου ἐδόμβει ὁ θροντώδης ἤχος τῶν ἐκδικητικῶν ἀπειλῶν καὶ ὁ φρικώδης κρότος τῶν θιαίως συγκρουομένων ξηρῶν ὀστέων τοῦ καταδιώκοντός με φάσματος. . .

Ἐξελθεὶς δὲ πάλιν εἰς τὴν ἐρημον ἐφευγον πρὸς τὸν κτηφόρον κοιλάδος, καὶ φωνὴ ὡς ῥήξις κερανοῦ ἀντήχησεν εἰς τὰ ὠτά μου· α ἐθορῖζεσαι τῆς κοινωρίας καὶ δὲν δύνασαι νὰ ζῆσης ὡς ἀνθρώπος ἐν αὐτῇ, μέχρις οὗ ἐξελίωσας τὴν θεϊαν δίκην, ἐπαγακίησης τὸν λόγον· ἐβλέπων δὲ τὸ ἀκαταμάχητον πεπωμένον μου, ἀπεφάσισα ἐκὼν καὶ

ἀκων νὰ ὑποφέρω τὴν δικαίαν τιμωρίαν τοῦ ἐγκλήματός μου καὶ νὰ διαμείνω ἐν τῇ ἐρήμῳ. . . καὶ ἔκτοτε δὲν ἐδόμβει πλέον εἰς τὰ ὠτά μου ὁ θροντώδης ἤχος τῶν ἐκδικητικῶν ἀπειλῶν καὶ ὁ φρικώδης κρότος τῶν θιαίως συγκρουομένων ξηρῶν ὀστέων τοῦ καταδιώκοντός με φάσματος! . . .

Κεφάλαιον Ζ.

Ἡ Ἐρημος.

Ὁθαύσας ἔξ ἡμερῶν ὁρόμον εἰς τὴν ἐρημον πρὸς ζήτησιν ἀρμοδίου καταγωγίου ἐπέστησα τέλος τὴν προσοχήν μου εἰς τοὺς πρόποδας λόφου, ὅπου σπηλαιώδης κοίλωμα ἐντὸς ἀποτόμου βράχου μ' ἐφάνη τὸ καταλλήλοτερον μέρος· διότι τὸ μὲν κοίλωμα τοῦτο ἠδύνατο εὐκόλως νὰ διατεθῆ ὡς ὡς, ὥστε νὰ προφυλάττωμαι τὴν νύκτα ἀπὸ τῆς ἐφόδου τῶν ἀγρίων θηρίων, ὃ δὲ παραρέων βίαξ ὕδατος καὶ οἱ ἄφθονοι καρποὶ τῶν δένδρων τοῦ πλησίον δάσου· ἐξησφάλιζον τὰς πρώτας ἀνάγκας τῆς ζωῆς μου· ἐκαθάρισα λοιπὸν ὅσον ἠδύναμην τὸ κοίλωμα τοῦτο, συνέλεξα φύλλα καλάμων καὶ ἐστρωσα τὸ ἔδαφος αὐτοῦ καὶ εὐρὼν πλατῶν λίθων ἐκύλισα αὐτὸν ὡς θύραν πρὸς ἐμφραξὴν τῆς εἰσόδου.

Τοιαύτῃ ὑπῆρχεν ἡ κατοικία μου· ἡ δὲ ἡμεροῦσιος ἐνασχόλησίς μου ἦταν οἱ μαῦροι διαλογισμοί μου, τοὺς ὁποίους ἡ ἐρημία μ' ἐκάλει εἰς τὸ ν' ἀναπολῶ κατ' ἐκάστην στιγμήν, ν' ἀναπτύσσω λεπτομερῶς καὶ νὰ φιλοσοφῶ ἐπ' αὐτῶν ἀπαθῶς, ἂν καὶ παρὰ καιρὸν. Ἐνταῦθα ἠσθάνθην πραγματικῶς τὴν ἀναντιρρήτην ἀνάγκη τῆς καθ' ἐαυτὸν μελέτης, τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἔχει χρεῖαν διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ γνωρίσῃ αὐτὸς ἀφ' ἐαυτοῦ τὰ πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοῖς ἄλλοις ἱερὰ αὐτοῦ καθήκοντα· ζῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐγνωρίσα ἐκ πείρας πόσον ἠκατήθησαν ὁ Ῥουσσώ καὶ οἱ λοιποὶ ψευδώνυμοι φιλόσοφοι γνωμοδοτήσαντες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ζήσῃ εὐδαίμων ἔξω τῆς κοινωνίας· Αἴ· . . ποσάκις ὅτε κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας χειμερινὰς νύκτας, οἱ συρίζοντες σφοδροὶ ἀνεμοὶ περιήχον τρομερῶς εἰς τὸν μεμονωμένον μου βράχον, ὅτε ὁ θρυψμός τῶν ἀγρίων θηρίων ἐκτόνιζεν ὄλας μου τὰς αἰσθήσεις, ὅτε ὁ πάταγος τοῦ κατακίπτοντος κερανοῦ μ' ἐφαίνετο ἀνασκάπτων τὴν γῆν, ἡ δὲ ἀκαριαία αὐτοῦ μαρμαρυγὴ, τρομερωτέρα τοῦ ζοφεροῦ σκοταῦς ἀσελήνου νυκτὸς, διερχομένη διὰ τῶν χαρᾶδρῶν τοῦ σχεδὸν κλονιζομένου σπηλαίου μου, ἀντανεκλᾶτο ἐπὶ τῶν παλλόντων ὀφθαλμῶν μου, ποσάκις λέγω, δὲν ἐπεθύμησα νὰ ἐπαναπαύσω τὰ περίφοβα βλέμματά μου ἐφ' ὁμοίου μου ἀνθρωπίνου πλάσματος! ποσάκις δὲν

ἐπεθύμησα νὰ ἰδῶ ἀνθρώπον, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν φρικώδη μορφὴν τοῦ τρομεροῦ φάσματος τοῦ Ῥοφέρου! . . .

Παρερχομένων οὕτω τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν μηνῶν, τὰς ὁποίας ἐσημείουν διὰ γραμμῶν ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου μου, ἠρῆθουν ἤδη ἑπτὰ ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ, συνέλιπας μὲν νὰ διαιτῶμαι ὡς ἄγριον θηρίον, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ μετριᾶσω ποτὲ τὴν θλίψιν μου διὰ τὴν ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐξορίαν μου! Καὶ τὰ μὲν φορέματα, τὰ ὁποῖα ὅτε ἐξηλάθην εἰς τὴν ἐρημὸν ἐφόρουν, διαρρηχθέντα ἔπεσον εἰς ῥάκη, ἀλλὰ τὸ δέρμα μου εἶχε τόσον σκληρυνθῆ ὑπὸ τῶν κακοπαιθειῶν, τῶν καυστικῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου καὶ τῶν προσβολῶν τῶν ἀκαθέκτων ἀνέμων, ὥστε κατήντησε σχεδὸν μέλαν καὶ ἐκαλύφθη ὑπὸ εἶδος τινὸς φολιδῶν καὶ τριχῶν κατὰ μέρος οἱ δὲ χαρακτῆρες μου παρηλλαξάν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δυσκόλως ἠδύνατό τις ν' ἀναγνωρίσῃ ἐπ' ἐμοῦ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνθρωπίνου μορφῆς.

Κεφάλαιον Η.

Ἡ Ὑψηλία.

Μίαν ἡμέραν περὶ τὴν μεσημβρίαν περιτρέγων τὰς ἀτραποὺς σκιάζους δάσους πρὸς ζήτησιν τροφῆς, βλέπω κείμενα κατὰ γῆς ζυγίαν Εὐρωπαϊκῶν ὑπόδημάτων καὶ ἐξ ἐνός μὲν ἡ θέα τοιοῦτου πράγματος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου, ἐξ ἑτέρου δὲ εὐχάριστος παρηγορητικὴ τις ἰδέα διεληθύσα τὸν νοῦν μου ὡς ἀστραπή, μ' ἔκαμε νὰ προσηλωθῶ τοσοῦτον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὥστε ἡμίσειαν περίπτου ὥρον ἰστάμην θεωρῶν αὐτὰ περιέργως καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ μαντεύσω πόθεν ἄρα εὐρέθησαν ἐνταῦθα. Ἐπὶ τέλους ἀπελπισθεὶς πλέον τοῦ νὰ δυνήθῃ νὰ ἐξηγήσω τὸ ἀκατανόητον τοῦτο φαινόμενον, ἔλαθον τὸ ἐν καὶ καθίσας ἐδοκίμασα νὰ φορέσω αὐτὸ, ἀλλ' ἄμα εἰσάξας τὸν πόδα μου ἠσθάνθη, ὅτι οὗτος ἐδυθίσθη εἰς γλοιώδη τινὰ ὕλην, ἐφ' ἧς καὶ προσεκολληθῆ καὶ ἐνφ' ἐκπλαγεῖς ἐζήτηουν ν' ἀποσπάσω τοῦ ποδὸς τὸ ὑπόδημα, ἀκούω αἰφνης κρότον πολλῶν θημάτων καὶ συγχρόνως βλέπω ἐπιπεσόντας κατ' ἐμοῦ πολλοὺς κυνηγὸς μετὰ μαχαिरῶν καὶ συροβόλων κραυγάζοντας *συνε. λήρηθι! συνε. λήρηθι! προσοχή! προσοχή!* τὸ πρῶτον αὐτόματον κίνημα τὸ ὁποῖον ἔκαμα, εἶτε ἐκ τοῦ φόβου πρὸς τὰ συροβόλα, εἶτε καὶ ἐκ τῆς αἰφνήτου κραυγῆς τῶν κυνηγῶν, ὑπῆρξε νὰ ἐγερθῶ διὰ νὰ φύγω, ἀλλ' ὀλισθίσας ἔπεσα ὑπτίως καὶ συγχρόνως δίκαια περίπου κυνηγοὶ φθάσαντες μὲ συνέλαβον. Καὶ πρῶτον μὲν περικύψαντες μετὰ προσοχῆς ἐξέβαλον τοῦ ποδός μου τὸ ὑπόδημα, τὸ ὁποῖον, ὡς ἐνόησα ἐξ ὧν πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, ἦτον εἶδος παγίδος, εἰ ἦς οἱ κάταικτι τῶν μερῶν τούτων θηρεύουσι

τους πιθήκους, ακολούθως ήθελον να δέσωσι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας μου δι' ἀλύσεων, ἀλλὰ βλέποντες τὴν ἀταραξίαν μου ἡχαριστήθησαν μόνον νὰ μοῦ περιβάλωσιν εἰς τὸν τραχήλον σιδηροῦν κρίκον ἐξηρητημένον ἀπὸ μακρᾶς ἀλύσου, διὰ τῆς ὁποίας με' ἔσυρον· ἐγὼ δὲ ἐβάδιζον μηχανικῶς καὶ μετ' ἀπαθούς τινος ἀναισθησίας. Ὁδεύσαντες δὲ πέντε ἡμερῶν ὄδον ἐφθάσαμεν εἰς τὴν νέαν Αὐρηλίαν, ὅπου εἰσελθὼν καὶ βλέπων, ὅτι τὸ μὲν τρομερὸν φάσμα τοῦ Ῥορέρου δὲν με κατέλιπε πλέον, ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ ἐξηκολούθουν νὰ μὲν ἀφῶνος, ἐνεθυμήθην τοὺς τρομεροὺς ἐκείνους λόγους τῆς ὡς ῤήξεως κεραυνοῦ ἠχυσάσης εἰς τὰ ὦτά μου ἀοράτου φωνῆς.

« ἐξορῖσσαι τῆς κοινωρίας καὶ δὲν δύναισι νὰ ζήσῃς ὡς ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ μέχρι οὗ ἐξελείψαι τὴν θείαν δίκην ἔπαραγκήσης τὸν λόγον. » Ἐννοήσας λοιπὸν, ὅτι με' ἦτο πεπρωμένον νὰ ζῆσω μὲν ἐν τῇ κοινωρίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπὸ μορφήν ἀλόγου ζώου, ἀπεφάσισα ἐκὼν καὶ ἄκων νὰ ὑποφέρω ἀγογγύστως τὴν καταδίκην μου προσδοκῶν τὴν θείαν εὐσπλαγχίαν.

Τὴν ἀκόλουτον ἡμέραν τῆς εἰς τὴν νέαν Αὐρηλίαν ἀφίξεως ἡμῶν, ἐπωλήθη ὡς πῖθικος ὑπὸ τῶν ἀγρευσάντων με κυνηγῶν εἰς νέον τινὰ Γάλλον, ὅστις με μετέφερεν εἰς Νεοβόρακον, καὶ ἰδὼν τὴν κατά τὸν διαπύκνον ἡμερότητά μου ἀφῆρσε καὶ τὴν ἄλυσον τοῦ τραχήλου μου, καὶ ἔρχισε νὰ με συνεθίξῃ, ὡς ἐνόμιζεν, εἰς τινὰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ἐξετέλουν μετὰ πολλῆς μὲν ἀνεπιτηδείτητος ὡς ἄνθρωπος, μετὰ μεγάλῃς δὲ εὐφρέας καὶ δεξιότητος ὡς πῖθικος.

Πρὸς τοῦτους ὁ δεσπότης μου παρατηρῶν τὴν μεγάλην μου πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότητα, ἀστείουόμενος τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς εἰς Νεοβόρακον ἀφίξεως ἡμῶν, ἐδοκίμασε νὰ με ἐνδύσῃ ἀνθρώπινα φορέματα· βλέπων δὲ τὴν πρὸς τοῦτο μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, διέταξε καὶ με' ἐνέδυσαν ἐκτοτε τὸ εἶδος τῶν φορεμάτων, τὰ ὁποία μέχρι σήμερον φέρω.

Ἐχων δὲ σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ὑποκριθῶ ὅσον τὸ δυνατόν τὸν πῖθικον, ὑπὸ τοῦ ὁποίου τὴν μορφήν ἐνόησα, ὅτι με' ἦτο πεπρωμένον νὰ ἐκπλύνω τὸ ἔγκλημά μου, ἐπροσποιοῦμην ὅλα τὰ ἰδιώματα τοῦ ζώου τούτου, παρατηρῶν μάλιστα νὰ δεκνύω ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέραν δεξιότητα, διὰ νὰ ἐνοχλῶμαι ὀλιγώτερον ὑπὸ τῆς φορτικῆς περιεργείας τοῦ δεσπότη μου καὶ τῶν ἀνοήτων ἀστεϊσμῶν σχετικωτάτου τινὸς αὐτοῦ φίλου, Ἀναξαγόρου Λιγαριδοῦ ὀνομαζομένου, ὅστις με' ἐφαίνετο ὁ μωρότερος νέος, ὅσων ἔως τότε εἶχον ἰδεῖ καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου εἶχον συλλάβει μεγάλην ἀντιπάθειαν.

'Αναξαγόρας Λιγαριδοῦ! Ἰ ἐκραξέ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁ

Καλλίστρατος, εἶναι ἐπιστήθιος φίλος μου! ἐγνωρίζω μὲν ἐν Παρισίοις καὶ συνευθυμήσαμεν πολλάκις· ἔχει τὴν δυστυχίαν νὰ ἦναι ἀνεπιός, ὡς μ' ἔλεγεν, ἀμαθοῦς τινος καὶ μωροῦ φιλαργύρου, τὸν ὅποιον ἤλπιζε νὰ κληρονομήσῃ μετ' εὐ πολὺ τὸ μόνον ἐλάττωμα αὐτοῦ εἶναι ὅτι ἀγαπᾷ καὶ θαυμάζει πολὺ τοὺς Ἀγγλους, διότι, λέγει, εἶναι πολὺ καλοκαρτωμένοι· ἀλλ' εἶναι νέος σοφός, μεγαλόνομος καὶ εὐγενής.

'Ὡς σὺ τομίσεις!!! ἐπανελάθην ὁ Ἐοὐθ, κινῶν τὴν κεφαλήν· ἐν τοσοῦτῳ τὸ μεγαλύτερον δυστύχημά μου ὑπῆρξε τὸ ὅτι εὐθάμενος· πολλάκις ἐν τῇ καρδίᾳ μου νὰ μεταβάλω δεσπότην, ἔπαθον ὅτι οἱ βράτραχοι, ὅποτε παρεκάλεσαν τὸν Δία νὰ ἀλλάξῃ τὸν βασιλέα αὐτῶν· διότι μετὰ ἐξ μηνῶν ὁ δεσπότης μου ἀναχωρήσας διὰ τὴν Ἀγγλίαν, με' παρεχώρησεν εἰς τὸν ῤηθέντα ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον Ἀναξαγόραν Λιγαριδοῦν, περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὁποίου, ἐπειδὴ καὶ βλέπω ὅτι ἔχεις πολὺ ἐσφαλμέναις ιδέαις, θέλω νὰ σὲ εἶπω ὀλίγα τινά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὁ Λιγαριδοῦς.

Ὁ νέος οὗτος δεσπότης μου ἀλαζών καὶ ἐγωῖστῆς ὡς Ἀγγλος, φιλέρεσκος ὡς γυνὴ, ἄφρων ὡς ὁ περὶ τὸν λῦχνον περιπέταμενος πυραύτης καὶ συνοδεύων πᾶσαν λέξιν αὐτοῦ δι' ἐνὸς σχήματος ὡς νευρόσπαστον, ἤθελεν εἶσθαι ἀνυπόφορος καὶ εἰς ἀληθῆ πῖθικον ἀλλὰ πρὸ πάντων εἶχε τὴν μανίαν ν' ἀπομιμήται γελοῖως τοὺς Ἀγγλους καὶ θαυμάζων ἠλιθίως καὶ αὐτὰ τὰ προφανῆ ἐλαττώματα τοῦ ἔθνους τούτου, νὰ γνωμοδοτῇ ἀνοήτως, ὅτι διὰ μόνης τῆς Ἀγγλικῆς ἐπιβροῆς ἠδύνατο νὰ εὐδαιμονήσῃ ἢ Ἑλλὰς, μεταδαινούσης τῆς ἐθνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς χεῖρας ἀποκλειστικῶν τινῶν βαδισύργων, τοῖς ὁποίοις ὠνόμαζεν *ικανοὺς καὶ τιμίους.*

Ἄ! ἐκραξεν ὡς δυσχεραίνων ὁ Καλλίστρατος, τὴν ἀνοήτιαν ταύτην εἶχε πάντοτε ὁ Λιγαριδοῦς! οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ πείσῃ τὸν ἄνθρωπον τούτον, ὅτι αἱ ξενικαὶ ἐπεμβάσεις καταστρέφουσι πάντοτε τὰ ἔθνη, καὶ ὅτι μόνη ἡ Γαλλικὴ ἐπιβροῆ ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὸ ἔθνος ἡμῶν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν τῆς εὐκλείας καὶ δόξης, τὸν ὅποιον ἢ Ἑλλὰς κατείχε μετὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πλουτάρχου!

Ἐπειδὴ παρεξέστραπην τοῦ προκειμένου, ἐπανερχομαι εἰς τὴν διήγησιν τῆς ἱστορίας μου, ἐπανελάθην ὁ Ἐοὐθ. Ὁ Λιγαριδοῦς λοιπὸν ἐδιδάσκετο ἐν Νεοβόρακῳ τὰ νομικὰ δι' ἐξόδων τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Ζαννῆ Μαλουκάτου βαθυπλοῦτου Χίλου, τὸν ὅποιον καὶ προσωπικῶς ἐγνωρίσα ὀλίγον ὕστερον ἐν Σμύρνῃ, ὡς ἄνθρωπον πολὺ διαφόρου χαρακτῆρος, ἢ, ὡς με' λέγεις, ὅτι ὁ ἀνεπιός αὐτοῦ Λιγαριδοῦς σὲ εἶχε παραστήσει

διότι ὁ γέρων Μαλουκάτος, ὅστις ἐν ζῇ σήμερον πρέπει νὰ ἦναι ἠλικίας ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν, ἦτον ἄνθρωπος θεοσεβής, τίμιος, δίκαιος, φιλόφρων, εὐπροσήγορος καὶ μεγαλοπρεπής, καὶ, τὸ σπανιώτερον μετὰ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, ἀληθῆς καὶ καθαρὸς Ἕλληγ, χωρὶς νὰ πρεσβεύῃ, κατὰ τὸν εἰς Ἑλλάδα ἐπικρατήσαντα ὀλέθριον καὶ μωρὸν πολιτικὸν συρμὴν, τὰ συμφέροντα ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ξένης δυνάμεως. Ἡ μόνη ἴσως ἀδυναμία, τὴν ὁποῖαν ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἦτον ἡ μεγάλη αὐτοῦ ὑπόληψις καὶ σεβασ εἰς τὰ παλαιὰ ἦθη, ἔθιμα καὶ ἀρχαῖον πολιτεύμα τῆς πατρίδος αὐτοῦ Χίλου. Καὶ τοι δὲ ἐσπερημένοις συστηματικῆς παιδείας καὶ τῶν νεωτέρων Εὐρωπαϊκῶν γνώσεων, ἀλλ' ἔχων ἐκ φύσεως ὑγιᾶ νοῦν καὶ ὀρθὴν κρίσιν, ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ νουνεχέστερος καὶ σοφώτερος ἄνθρωπος· ζῶν δὲ καὶ ἐμπορευόμενος πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ καὶ γενόμενος κύριος μεγάλῃς χρηματικῆς περιουσίας, εἶχε παρατηρήθῃ διόλου τοῦ ἐμπορίου καὶ μὴ ἔχων ἰδια τέκνα, ἤγάπα καὶ ἐθεώρει τὸν ῤηθέντα Λιγαριδοῦν ὡς ἴδιον αὐτοῦ υἱὸν καὶ εἶχε προσορίσει γενικὸν κληρονόμον τῆς μεγάλῃς αὐτοῦ περιουσίας.

Περὶ τὸν καὶ ἀνωφελὲς εἶναι νὰ σὲ ἀπαριθμήσω τὰς ἠθικὰς δυσμερεσκεῖας, ὅσας ἐδοκίμασα ζῶν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ μωροῦ τούτου νέου. Μετὰ τῶν ἄλλων, θελήσας ποτὲ ὁ Λιγαριδοῦς νὰ ζωγραφηθῆ ὑπὸ τινος τῶν ἐν Νεοβόρακῳ περιφήμων ζωγράφων, μετέβη πρῶταν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τεχνίτου τούτου· ἀλλὰ περὶ τὴν μεσημβρίαν βλέπω αὐτὸν ἐπιστρέψαντα λίαν τεταραγμένον καὶ ὡς ἐξω αὐτοῦ μόνις δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ῤίψας μετ' ὀργῆς ἐπὶ τινος τραπέζης τὸν πῖλον αὐτοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ σκίμποδος, ὡς ἄνθρωπος κατεχόμενος ὑπὸ ἐσχάτης ἀπελπισίας, καὶ καλέσας τὸν ὑπῆρέτην διέταξε νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ κράξῃ ἐκεῖ ἀμέσως τὸν δικηγόρον Πηγαδοστομιδοῦν, Χίον σπουδάσαντα πρὸ αὐτοῦ ἐν Ἀμερικῇ τὰ νομικά· καὶ ὁ μὲν ὑπῆρέτης ἐξῆλθεν, ὁ δὲ Λιγαριδοῦς ὡς φρενήρης, ποτὲ μὲν διέτρεχε τὸν θάλασσαν μακρὰ βηματίζων καὶ φυσῶν, ποτὲ δὲ ἴστατο στρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ μένων ἀκίνητος, ἔπειτα πάλιν θιακίως τρέχων πρὸς τὸ παράθυρον, παρετήρει ἀνυπομόνως νὰ ἴδῃ ἐν ἔρχηται ὁ Πηγαδοστομιδοῦς· ἐπιστρέφων δὲ ἐκεῖθεν ἐβρίπτετο ἐπὶ τοῦ σκίμποδος καὶ διασταυρῶν τὰς χεῖρας, ἢ συνεισδύων τὰς παλάμας, ἐψυθίριζε μετὰ γογγυσμοῦ ἀκατανόητους διακεκομμένας τινὰς λέξεις, ἐξ ὧν οὐδὲν συμπεράσμα ἠδυνήθη νὰ ἐξάξω.

Τέλος ἐφθασε καὶ ὁ Πηγαδοστομιδοῦς· ὁ δὲ Λιγαριδοῦς

βλέπων αὐτὸν, ἀπόλωλα φίλε Πηγαδοστομιδοῦ, ἐκραξε, τὰ κατ' ἐμὲ τετέλεστα! . . . βοήθησον με! . . . τί ἔπαθες φίλε Λιγαριδοῦ; τί ἠκολούθησεν; εἰπέ με τὴν θλίψιν σου, καὶ ἐὰν εἶναι δυνατόν, ἐλπίζω νὰ εὐρωμεν θεράπειαν· ὁ δὲ Λιγαριδοῦς τρέξας καὶ κλείσας τὴν θύραν τοῦ θαλάμου, ἔλαβε δύο καθίσματα καὶ θέσας αὐτὰ τὸ ἐν ἄντικρῦ τοῦ ἄλλου, ἔνευσε πρὸς τὸν Πηγαδοστομιδοῦν νὰ καθήσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχισε νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὸν ἀγνωρίζεις, ὅτι σήμερον τὸ πρῶτ' ἐμελείτων νὰ μεταβῶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ζωγράφου Ἰωάν, διὰ νὰ κάμω τὴν εἰκόνα μου, τὸ ὁποῖον καὶ ἔπραξα περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν· ἀλλὰ μόνις εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ζωγράφου καὶ εἶδον ἐκεῖ ὠραίαν νέαν, τὴν ὁποῖαν ἐκλαθὼν ὡς θυγατέρα τοῦ Ἰωάν, ἀπέτεινον πρὸς αὐτὸν συγχαρητηρίους λόγους; περὶ τῆς ὠραιότητος καὶ τῶν προτερημάτων τῆς νέας. Δὲν εἶναι θυγάτηρ μου, μοὶ ἀπήνησεν ὁ ζωγράφος, ἀλλ' εἶναι μᾶλλον συμπολίτις σου· διότι αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίλου ἐν ἠλικίᾳ δέκα μηνῶν μετὰ τῆς τροφοῦ αὐτῆς, ἐξηγοράσθη ὑπὸ τινος Ἀμερικανοῦ πλοίαρχου, εὗρισκομένου τότε ἐν Σμύρνῃ, οὗτος δὲ μετακομίσας αὐτὴν εἰς Νεοβόρακον καὶ ἄγαμος ὢν, παρέδωκεν εἰς ἐμὲ, ἐγὼ δὲ ἀνέθρεψα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου, ἀποθανούσης τῆς τροφοῦ ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἐξαγορὰν αὐτῶν. Καὶ ἔφερε μὲν ἐξηρητημένην τοῦ τραχήλου τὴν μικρὰν ταύτην εἰκόνα, τὴν ὁποῖαν εἰσέτι φορεῖ, καὶ ἤτις εἶναι ἡ τοῦ πατρὸς τῆς νέας, ὡς ἡ τροφὴ εἶχε τότε εἰπεῖ πρὸς τὸν πλοίαρχον, ἀλλ' οὔτε αὐτὸς ἐνεθυμήετο πλέον τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς Ἑλθίρας, οὔτε μέχρι σήμερον ἠδυνήθημην ν' ἀνακαλύψωμην τι περὶ αὐτοῦ Ἑλθίρα, ἐπρόσθεσεν ὁ ζωγράφος στρέψων πρὸς τὴν νέαν, δεῖξον εἰς τὸν κύριον τούτον, ὅστις εἶναι Ἑλληγ, τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς σου, ἵνα παρατηρήσῃς αὐτήν. Ἡ Ἑλθίρα ἐκβαλοῦσα εὐθὺς τὴν ἀπὸ χρυστῆς ἀλύσου ἐκ τοῦ τραχήλου αὐτῆς κρεμασμένην πατρικὴν εἰκόνα, ἰδοὺ, με' λέγει, Κύριε, στενάχουσα· ἀλλ' ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλαγής μου, ὅτε ἀνεγνώρισα εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ θεοῦ μου Μαλουκάτου, καὶ επομένως ἐσυμπεέρανα ὅτι ἡ λεγομένη Ἑλθίρα, εἶναι ἡ Μαριέτα μονογενῆς αὐτοῦ θυγατὴρ καὶ ἐξαδέλφη μου, αἰχμαλωτισθεῖσα τῶ ὄντι κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίλου ἐν ἠλικίᾳ δέκα μηνῶν μετὰ τῆς τροφοῦ αὐτῆς. Μείνας ὡς κεραυνοβολημένος, ὀλίγον ἔλειψε νὰ προδοθῶ ὑπὸ τῆς αἰφνυδίου ταύτης ἐκπλήξεώς μου· ἀλλ' ὅμως περιστείλας τὴν ταραχήν μου, ὑπεκρίθην ὅτι παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς τὴν εἰκόνα καὶ ἀποδόσας αὐτήν πρὸς τὴν λεγομένην Ἑλθίραν, δὲν ἐνθυμούμαι, εἶπον, μετὰ

θεβιασμένης ἀδιαφορίας, ὅτι εἶδον ποτὲ ἐπὶ ζωῆς μου τοιαύτην φυσιογνωμίαν ἢ Γνωρίζεις λοιπόν, φίλε μου Πηγαδοστομίδη, ὅτι ὁ θεὸς μου Μαλουκάτος, καίτοι ἐρευνήσας πολλάκις, ἀλλὰ μὴ ἐυνηθεὶς ποτὲ ν' ἀνακαλύψῃ τί ἀπέγεινεν ἢ μονογενῆς αὐτοῦ θυγάτηρ Μαρριέτα, ἀπληκίσθη ἐπὶ τέλους καὶ νομισας αὐτὴν θανοῦσαν, ὠνόμασεν ἐσχάτως ἐμὲ γενικὸν αὐτοῦ κληρονόμον· ἐν δὲ τώρα μάθη ὅτι ἡ Μαρριέτα ζῆ, ἐγὼ θέλω στεργῆθαι τῆς λαμπρᾶς κληρονομίας τοῦ θεοῦ μου! σὲ ὀρκίζω λοιπόν εἰς τὴν φιλίαν μας, νὰ μὲ συμβουλευῆσαι καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃς διὰ νὰ ἀποφύγω τὴν ἐκπειλοῦσάν με ταύτην ὀλεθρίαν καταστροφὴν, καὶ θεοδώτου ὅτι εἶμαι πρόθυμος ν' ἀνταμειψῶ πλουσιοπαρόχως τὴν ὑπηρεσίαν σου ταύτην.

Ἐπειδὴ ὁ Πηγαδοστομίδης ἠγέρθη, ὄρθιος καὶ κύψας πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τὸν λαίμῳ καὶ στηνώσας τοὺς γρυλῶδεις αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς, ἐνταυτῷ δὲ σύρων ὀπισθεν διὰ τῶν δύο χειρῶν τὸ φόρεμα ὡς δῆθεν νὰ ἰσάξῃ αὐτὸ, ἐξηροκατέτιε λεπτά τινα ἀνοικοσφαλῶν τὸ θαρραλῶδες αὐτοῦ στόμα καὶ ἐπὶ τέλους εἶπε πρὸς τὸν Λιγαριδῆν ἃ φωτιζόμενος, ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης μου, δύναμαι νὰ σὲ δεῖξω πολλὰ πρόσφορα μέσα, δι' ὧν δύνασαι νὰ νομιμοποιήσῃς τὴν δικαίαν ταύτην κληρονομίαν σου. Διότι ἀφοῦ ἅπαξ ὁ θεὸς σου σὲ ὠνόμασε κληρονόμον, ἢ πράξις οὕτη καλὴ τετελεσμένη, δὲν πρέπει νὰ ἀκυρωθῇ· ἀπαιτοῦνται δὲ μόνον διατυπώσεις τινὲς τῆς δικονομίας πρὸς νομιμοποίησιν τῶν δικαίων σου, ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου περιστάσεως τῆς ἐφάνησεως τοῦ τρίτου, ὀλιγαδὴ τῆς ἐξ ἀδελφῆς σου Μαρριέτας. Εἶναι λοιπόν, ὡς εἶπον, πολλὰ μέσα, ἀλλ' ἐπειδὴ, ὑπαρχούσης τῆς Μαρριέτας ἐν τῇ ζωῇ, εἶναι ἐκ τῶν ἐνδεχομένων νὰ σὲ διαφιλονεικήσῃ καὶ νὰ σοῦ ἀφαιρήσῃ ἐκ μέσου τῶν χειρῶν τὴν λαμπρὴν ταύτην κληρονομίαν, ἐφ' ἧς στηρίζεται πᾶσα ἡ ἐλπίς τοῦ μέλλοντός σου ἀριστοῦσά σου δὲ ἡ Μαρριέτα τὴν κληρονομίαν ταύτην καλίσταται παραίτιος τῆς ἐσχάτης δυστυχίας σου· ἐπειδὴ δὲ ὁ παραίτιος δυστυχίας εἰς τινὰ καθιστάμενος εἶναι ἀνακρινόμενος ἐχθρὸς αὐτοῦ καὶ τοσοῦτον ὀλεθρικώτερος, ὅσον μεγαλύτερα ἢ προερχομένη ἐξ αὐτοῦ δυστυχία, κατὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ τὸ φυσικὸν δίκαιον καὶ ὁ ποινικὸς νόμος μᾶς διδοὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης, αἱ δὲ ἀναντιρρήτως αὐταὶ νομικαὶ θεωρίαι συνδυάζονται μετὰ τοῦ πολιτικοῦ ἀξιώματος τοῦ μεγάλου ἠθολόγου Μακιαθέλου ἀποφανομένου, ὅτι ἢ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἄλυνα πρέπει νὰ ἦναι ἐξοντοπικῆ, δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν περίστασιν σου ταύτην, σὲ συμβουλεύω νὰ σπεύσῃς παντὶ τρόπῳ νὰ ἐκβάλῃς ἐκ τοῦ μέσου τὴν ἐξαδέλφην σου Μαρριέταν. »

Δὲν καταλαμβάνω, φίλε Πηγαδοστομίδη, ἀπήντησεν ὁ Λιγαριδῆς, τί ἐννοεῖς νὰ ἐκβάλω ἐκ τοῦ μέσου τὴν ἐξαδέλφην μου Μαρριέταν; — ἐννοῶ ὅτι ἐννοεῖ ἢ ἔκφρασις μου. — δηλαδή; — δηλαδή, ἐπαγγέλαθεν εἰρωνικῶς ὁ Πηγαδοστομίδης

κινῶν τὰς χεῖρας κατ' ὄλας τὰς διευθύνσεις, νὰ τὴν φωνεῖσθαι διὰ ὀληθητῆρου, δι' ἐνέδρας ἢ δι' ἄλλου ὁποιοῦδ' ἴσως μέσου.

Ἐπειδὴ ὁ Λιγαριδῆς ἀφῆκεν ἐκπληκτικὴν φωνήν, καὶ μετὰ τινῶν λεπτῶν σιωπῆν, ὦ! ἔκραξε στενάζων, ἐν δυνάμει νὰ πράξω τοῦτο! ἢ συνειδησίς μου θέλει μὲ ἐλέγχει αἰωνίως!

Αἱ! ἀπήντησε μετὰ σαρωδονίου γέλωτος ὁ Πηγαδοστομίδης τί κάμνουσιν αἱ προλήψεις! . . . φοβεῖσαι φαίνεται τὴν ἀμαρτίαν; ἢ συνειδησίς, φίλε Λιγαριδῆ, εἶναι ἀδυναμία τῶν μικρονῶν ψυχῶν, αἱ δὲ ἀμαρτίαι, ὡς σὲ εἶπα πολλάκις, εἶναι ἰδέαι. . . .

Ἄλλ' ὁ Λιγαριδῆς διακόπτων τὸν λόγον, ἃ φθάνει, εἶπε, φίλε Πηγαδοστομίδη, καὶ ἄλλοτε ὠμιλήσαμεν περὶ τοιοῦτων πραγμάτων καὶ ποτὲ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μείνωμεν σύμφωνοι. Ἄς ἀφῆσωμεν λοιπόν αὐτὰ, καὶ εἰπέ με ἂν γνωρίζῃς ἄλλο τι μέσον πρὸς θεραπείαν τοῦ προκειμένου κινδύνου.»

Ἐπειδὴ ὁ Πηγαδοστομίδης μείνας σκεπτικὸς καὶ σύννους ὦραν τινα, καὶ σύρων πάλιν ὀπισθεν τὸ φόρεμα αὐτοῦ, δὲν σὲ μένει ἄλλο μέσον, εἶπε πρὸς τὸν Λιγαριδῆν, εἰμὴ νὰ νυμφευθῆς ὅσον τὰ χίστα τὴν ἐξαδέλφην σου. — Ἀστετεύεσαι; — ὄχι! δὲν ἀστετεύομαι, ἀλλ' ὀμιλῶ λίαν σπουδαίως. — Καὶ πῶς δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο; καὶ μάλιστα τὰ χίστα, ἀφοῦ πρῶτον μὲν δὲν γνωρίζω τὴν περὶ τούτου διάθεσιν τῆς Μαρριέτας καὶ τοῦ προστάτου αὐτῆς ζωγράφου Ἰωνᾶ, καὶ δευτέρον ἐν ᾧ δὲν ἄγνοῶ, ὅτι ἡ Μαρριέτα εἶναι ἐξαδέλφην μου, καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ νόμοι ἀπαγορεύουσι τοὺς μεταξύ συγγενῶν γάμους; — Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον προσποιηθῆναι ὅτι συνέλαβες ἔρωτα πρὸς αὐτὴν, καὶ μεταχειριζόμενος ὅλα τὰ συνήθη μέσα τῶν ἐρωτολήπτων, θέλεις δυνῆθαι νὰ ἐκλύσῃς τὴν καρδίαν τῆς νέας καὶ ἐξαπατήσῃς νὰ νυμφευθῆς αὐτὴν καὶ τότε ἐξασφαλίζεις τὴν κληρονομίαν τοῦ θεοῦ σου Μαλουκάτου· ὅταν δὲ περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν μεταξύ συγγενῶν γάμων, τὰ τοιαῦτα παρετήρουν οἱ πρόγονοι ἡμῶν· ἀλλὰ τώρα ταῦτα δὲν εἶναι πλέον τοῦ συρμοῦ, μάλιστα ὅταν μεσολαβῇ χρηματικὸν συμφέρον.

Μετὰ τινὰς περὶ τούτου ἀσημάντους λογοτριβὰς, οἱ δύο φίλοι ἔμειναν σύμφωνοι· καὶ ἔκτοτε ὁ Λιγαριδῆς ἤρρισε νὰ υποκρίνηται σφοδρότατον ἔρωτα πρὸς τὴν λεγομένην Ἐλβίραν· ἀλλ' ὅλαι αὐτοῦ αἱ προσπάθειαι ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς· διότι ἡ μὲν Μαρριέτα ἀπέβριψε μετὰ περιφρονησεως τὸν ἔρωτα τοῦ Λιγαριδοῦ, ὁ δὲ ζωγράφος Ἰωνᾶς παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ μὴ μεταπατήσῃ ἄλλοτε εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

Καὶ ὁ μὲν Λιγαριδῆς εἶχεν ἤδη ἀπελπισθῆ, ὁ δὲ Πηγαδοστομίδης μετὰ τινὰς πάλιν δοκιμασίας καὶ προτροπὰς περὶ δολοφονίας τῆς Μαρριέτας, ἀνέλαθεν αὐτὸς τέλος τὸ νὰ ὑπεξαιρήσῃ παρὰ τῆς νέας τὴν πατρικὴν εἰκόνα, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ πᾶν ἔχνος ἀναγνωρίσεως τῆς Μαρριέτας μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Μαλουκάτου. Καὶ τῷ ὄντι μετὰ δύο μῆνας ὁ τίμιος οὗτος δικηγόρος, κατόρθωσε νὰ κλέψῃ παρὰ τῆς Ἐλβίρας τὴν εἰκόνα ταύτην διὰ τινος φαυλοβίου γραίας, ἐπὶ συμφωνίᾳ ἀμοιβῆς πεντακοσίων ταλλήρων καὶ φέρων ἐνεχειρήσιν αὐτὴν εἰς τὸν Λιγαριδῆν· οὗτος δὲ ἀντημιψέν, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Πηγαδοστομίδου δι' ἐκτόν ταλλήρων, πληρώσας καὶ τὴν πρὸς τὴν γραίαν ὑποσχεθείσαν χρηματικὴν ποσότητα. (ἔκλουθε!)